

Analýza vybraných organizačno-taktických a procesných aspektov postupu služby poriadkovej polície na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti

Löffler Boris¹

Abstrakt: vedecká štúdia „Analýza vybraných organizačno-taktických a procesných aspektov postupu služby poriadkovej polície na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti je súčasťou záverečných výstupov výskumnej úlohy 3/2004 – Metódy výskumu a vývoja policajných činností (výsk. *VVÚ 130*). Štúdia v úvode definuje a podrobne charakterizuje policajne relevantnú udalosť ako spúšťačiaci moment následných policajno-bezpečnostných činností, ktoré spadajú do portfólia pôsobnosti služby poriadkovej polície, ktoré sú realizované prostredníctvom jednotlivých druhov organizačno-taktických foriem činností. Následne autor podrobne charakterizuje vybrané aspekty realizácie obliadky miesta činu ako nosného prvku sekundárnych postupov spojených s procesom dokumentovania a objasňovania policajne relevantnej udalosti.

Kľúčové slová: policajne relevantná udalosť, organizačno-taktické formy činnosti, policajt prvého kontaktu, obhliadka miesta činu

Abstract: scientific study „Analysis of selected organizational-tactical and procedural aspects of the procedure of riot police services at the place of occurrence of a police relevant event belongs to the final outputs of research task 3/2004-Methods of research and development of police activities (research *VVÚ 130*). In the introduction, the study defines and characterizes in detail the police relevant event as the triggering moment of subsequent police-security activities, which fall into the portfolio of the riot police, which are implemented through various types of organizational and tactical forms of activities. Then the author characterizes in detail selected aspects of the implementation of the crime scene inspection as a supporting element of secondary procedures associated with the process of documenting and clarifying the police relevant event.

Keywords: police-relevant event, organizational and tactical forms of activity, first contact police officer, crime scene inspection

Úvod :

Vzájomná previazanosť policajtov prvého kontaktu (policajtov služby poriadkovej polície) a vznikajúcej, či vzniknutej policajne relevantnej udalosti predstavuje kľúčový vzťah od ktorého sa odvíja celý následný rad policajno-bezpečnostných činností a aktivít, ktoré podmieňujú úspešnosť sekundárneho procesu objasňovania udalosti a odhaľovania jej páchatel'a, či páchatel'ov. Každý trestný čin je spáchaný na konkrétnom mieste a v konkrétnom čase. Neexistuje spáchanie trestného činu a priestupku, aby nemal svoje miesto a čas spáchania. Miesto činu je spravidla jediným náleziskom stôp po činnosti páchatel'a. Včasným zaistením miesta činu, jeho správnym obhliadnutím a zaistením stôp je možné zistiť najdôležitejšie okolnosti pre objasnenie protiprávnej činnosti. Na druhej strane všetky chyby, ktoré sú vykonané v počiatočnom štádiu práce na mieste činu možno považovať za prípadný neúspech objasňovanej udalosti. Preto je dôležité, aby policajti (aj policajti prvého kontaktu), kriminalistickí technici a iné osoby, ktoré sú súčasťou realizácie

¹ doc. JUDr. Boris Löffler PhD., vedúci katedry policajných vied Akadémie policajného zboru.

obhliadky miesta činu, si boli vedomé dôležitosti prvých krokov a opatrení na mieste činu. Ich erudovanosť bezprostredne ovplyvňuje kľúčovú fázu procesu objasňovania predmetnej udalosti a predstavuje nosný aspekt úspešnosti následných policajno-bezpečnostných činností.

1. policajne relevantná udalosť

Ako bolo už vyššie uvedené medzi policajne relevantnými udalosťami a činnosťami polície je úzka súvislosť a nadväznosť. Podľa toho, o aký druh a dynamiku vývoja, resp. zmenu vo vývoji policajne relevantných udalostí pôjde, závisí aj druh, kvalita a úspešnosť realizovaných policajných činností. Práve z tohto dôvodu sú pre výkon, realizáciu špeciálnych policajných činností dôležité zákonitosti vzniku, zmeny a zániku policajne relevantných udalostí. Policajne relevantné udalosti podmieňujú vznik, priebeh a zánik policajne relevantných situácií.

Policajne relevantná udalosť je dej, ktorý sa pripravuje, vzniká, má svoj priebeh a zaniká a ktorý má za následok vznik policajne relevantnej situácie, na riešenie ktorej je oprávnená a spôsobilá polícia.

Policajne relevantná udalosť je dej, ktorý sa obvykle stal v minulosti (napr. dokonaný trestný čin). Rovnako ňou možno rozumieť i dej, ktorý sa ešte len pripravuje alebo dej, ktorý práve prebieha.

Klasifikácia policajne relevantných udalostí sa vykonáva podľa viacerých kritérií. Medzi najvýznamnejšie determinujúce kritériá patria napríklad:

- právne posúdenie udalosti,
- zavinenie danej udalosti,
- spôsobenie následku danou udalosťou.

V nadväznosti na delenie podľa právneho posúdenia sa policajne relevantné udalosti kategorizujú do troch skupín:

- trestné činy,
- priestupky,
- iné spoločensky nežiaduce udalosti².

Za policajne relevantnú udalosť sa považuje príprava na trestný čin, pokus trestného činu, ako aj spáchaný, resp. dokonaný trestný čin. Polícia bezprostredne po zistení, že sa páchatel pripravuje na spáchanie trestného činu alebo že ho práve pácha, resp. pokračuje v jeho páchaní, je povinná podľa zásady oficiality začať konať. To znamená, že je povinná svojou činnosťou (opatreniami a úkonmi) zabrániť spáchaniu trestného činu, pokiaľ sa konanie páchatel'a nachádza v štádiu prípravy alebo jeho dokonaniu, pokiaľ sa konanie páchatel'a nachádza v štádiu pokusu. Ak bol trestný čin už spáchaný, resp. bol dokonaný, je povinnosťou polície zistiť resp. odhaliť jeho páchatel'a, vykonať voči nemu trestné stíhanie a v rámci neho zabezpečiť dostatok dôkazov pre rozhodnutie súdu tak, aby súd mohol o trestnom čine objektívne rozhodnúť a jeho páchatel'ovi uložiť podľa zákona trest alebo uložiť ochranné opatrenie.

Policajne relevantnou udalosťou je aj udalosť posudzovaná normami správneho práva ako priestupok. To znamená, že musí ísť o zavinené konania, ktoré porušujú alebo ohrozujú chránené záujmy spoločnosti a sú za priestupky výslovne označené v zákone o priestupkoch alebo v iných právnych normách správneho práva, pokiaľ nejde o tzv. iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov. Aj udalosť posudzovaná ako priestupok

² NESVADBA A. Teória policajných a bezpečnostných činností. s. 17-18.

je konanie, ktoré má určitý stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť. Tento stupeň je však nižší, ako stupeň spoločenskej nebezpečnosti trestného činu. Zákon o priestupkoch presne uvádza, že stupeň spoločenskej nebezpečnosti priestupku je len nepatrný. Zatiaľ čo stupeň spoločenskej nebezpečnosti trestného činu musí byť podľa trestného zákona aspoň vyšší než nepatrný. Policajne relevantná udalosť označovaná ako priestupok vyvoláva vznik špecifickej činnosti polície, označovanej ako správno-právna činnosť polície, ktorá spočíva v objasňovaní a prejednávaní priestupkov. Policajné orgány podľa ustanovení zákona o priestupkoch niektoré priestupky objasňujú, to znamená, že obstarávajú podklady o priestupku potrebné pre rozhodnutie správneho orgánu.

Za policajne relevantné udalosti sa považujú aj iné policajne relevantné udalosti ako trestné činy alebo priestupky. Ide o udalosti, ktoré nie sú kvalifikované podľa uvedených právnych noriem ani ako trestné činy, ani ako priestupky, ale ktoré taktiež poškodzujú alebo ohrozujú verejný poriadok, životy, zdravie a majetok občanov a preto vyvolávajú aktivitu polície. Takýmito udalosťami môže byť napríklad požiar, ktorý vznikol samozápalom horľavého materiálu, povodeň, víchrica, zemetrasenie, výbuch plynu, samovražda a podobne.³

Miesta, na ktorých došlo k policajne relevantnej udalosti podľa právneho posúdenia, predstavujú pre Policajný zbor miesto, ktoré možno označiť za miesto činu vzniku policajne relevantnej udalosti.

Každý protiprávny čin či čin poškodzujúci, ohrozujúci chránené záujmy je spáchaný, resp. vzniká na určitom mieste a v určitom čase. Toto miesto predstavuje **miesto činu** vzniku protiprávnej udalosti (policajne relevantnej udalosti). Za miesto činu môžeme označiť konkrétny územný priestor (miesto), kde došlo k objasňovanej udalosti, ako i každé iné miesto, ktoré je v príčinnej súvislosti, spojitosti s objasňovaným skutkom. Presná **definícia termínu miesta činu nie je záväzne normatívne stanovená**. Možno teda konštatovať, že ide o výraz právne neurčitý, ktorý je však pre príslušníkov Policajného zboru podieľajúcich sa na objasňovaní predmetnej udalosti dôležitý z viacerých hľadísk:

- prvotne určuje miestnu príslušnosť realizátora následných činností,
- je dôkazom o spáchaní protiprávneho činu,
- je východiskom pre ďalšie objasňovanie a pátranie po páchatel'ovi,
- je miestom výskytu stôp a dôkazov,
- vykonaním obliadky na mieste možno následne získať poznatky ku spôsobu spáchania ako i času spáchania skutku.

Vznik akejkoľvek policajne relevantnej udalosti vyvoláva bezprostrednú reakciu zo strany Policajného zboru ako celku, pričom každá zo služieb Policajného zboru na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu) vykonáva úkony a plní úlohy vyplývajúce zo špecializácie činností, na ktoré bola vytvorená (zriadená). Špecifické postavenie medzi službami, ktoré sa podieľajú pri pôsobení a plnení úloh na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu) zastáva i služba poriadkovej polície.

2. organizačno-taktické postupy služby poriadkovej polície na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti

Pokiaľ chceme charakterizovať význam služby poriadkovej polície a jej poslanie na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu), je nutné poukázať na jednu z jej charakteristických črt, ktorou je jej bezprostrednosť. To znamená, že plní úlohy v priamom

³ NESVADBA, A. Teória policajných a bezpečnostných činností. s. 18-20.

kontakte s občanmi, organizáciami, podnikateľmi, právnickými osobami a podobne, pričom takmer všetku svoju služobnú činnosť realizuje v zmysle princípu verejnosti a transparentnosti. Medzi jej hlavné úlohy patrí ochrana verejného poriadku a boj s protiprávnou činnosťou. Tieto úlohy sú v rozhodujúcej miere zaistované výkonnými organizačnými zložkami (útvarmi) služby poriadkovej polície, najmä základnými útvarmi služby poriadkovej polície (obvodnými oddeleniami, pohotovostnou motorizovanou jednotkou) prostredníctvom jednotlivých **organizačno-taktických foriem činnosti** za využitia jej vlastných síl a prostriedkov. Možno konštatovať, že služba poriadkovej polície je jednou z najdôležitejších a nosných služieb Policajného zboru. A práve táto služba prispieva v potrebnom rozsahu na vytváranie podmienok pre činnosť ostatných policajných služieb, čo platí i vo vzťahu k miestu policajne relevantnej udalosti (miestu činu).⁴

Služba poriadkovej polície predstavuje výkonný a vnútorne štruktúrovaný aparát najpočetnejšej z policajných služieb. Ide o službu zameranú na riešenie širokospektrálnej problematiky vyplývajúcej z univerzálnosti pôsobnosti Policajného zboru v systéme bezpečnostných orgánov pôsobiach v Slovenskej republike pri ochrane verejného poriadku a eliminácii protiprávnej a inej nežiaducej činnosti, ktorá má za následok vznik konkrétnej policajne relevantnej udalosti vzťahujúcej sa i k miestu a času jej vzniku.

Obsahová náplň výkonu policajnej verejno-poriadkovej činnosti realizovanej službou poriadkovej polície v sebe zahŕňa rozsiahle spektrum problémov a cieľových oblastí, medzi ktoré spadá i realizácia úkonov a opatrení vzťahujúcich sa k miestu vzniku policajne relevantnej udalosti.

Policajná verejno-poriadková činnosť, prostredníctvom ktorej vykonáva služba poriadkovej polície služobnú činnosť, predstavuje systém krokov, operácií a techník vykonávaných v zmysle zákona a interných predpisov, smerujúcich navonok do prostredia, s cieľom eliminovať reálne či predpokladané negatívne javy ohrozujúce želanú úroveň stavu verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti v spoločnosti. Tento cieľavedomý, zámerný a koordinovaný spôsob postupu subjektov pôsobiach v rámci organizačnej štruktúry služby poriadkovej polície pri plnení vytýčených cieľov v oblasti výkonnej ochrany verejného poriadku v sebe zahŕňa náležitosti (determinanty) určujúce charakter reakcie na tieto negatívne javy, prostredníctvom ktorej tieto včas a efektívne eliminuje či minimalizuje negatívne dôsledky jej vzniku. Úspešnosť tohto konania je teda podmienená včasnou, operatívnou a adekvátnou reakciou kompetentných subjektov a ich spôsobilosťou, odzrkadľujúcou sa v schopnosti účelne a efektívne konať z pohľadu organizácie a taktiky následne realizovaných činností. Bez adekvátnej reakcie z pohľadu organizácie a taktiky následných činností nie je možné dosiahnuť požadovanú úroveň kvality verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti v spoločnosti. Forma, ktorou policajné poriadkové orgány navonok pôsobia pri výkone policajnej verejno-poriadkovej činnosti na mieste policajne relevantnej udalosti môže rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh a celkový výsledok pri eliminácii vzniku možných škôd, ako i procesu objasňovania udalosti a zistenia páchatel'a predmetnej udalosti.

Organizačno-taktické formy činnosti obvodných oddelení služby poriadkovej polície, prostredníctvom ktorých najčastejšie pôsobí služba poriadkovej polície na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu) alebo prostredníctvom činnosti ktorej bezprostredne ovplyvňuje dianie na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu) možno kategorizovať nasledovne:

- **stála služba,**
- **hliadková služba,**

⁴ CHMELA, Z. Management výkonných organizačných článků. s. 7.

- **obchôdzková služba.**

Stála služba

Stála služba je základnou organizačno-taktickou formou činnosti služby poriadkovej polície, ktorá sa vykonáva nepretržite v plánovaných zmenách operačného dňa, väčšinou v 12 zmenách, ktoré korešpondujú so zmenami na okresných či krajských operačných strediskách. Výkon stálej služby musí byť zabezpečený **nepretržite**.⁵

Stálu službu na obvodnom oddelení Policajného zboru vykonáva uniformovaný policajt zaradený spravidla na funkciu **referent stála služba**. Pri plnení jednotlivých úloh stálej služby sú využívané technické prostriedky určené na výkon stálej služby, medzi ktoré patria telefonické a rádiové prostriedky, rádiidispečerské zariadenia, záznamová technika, atď.

Počas výkonu stálej služby plní policajt v nadväznosti na výkon služobnej činnosti či ovplyvňovanie diania na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti spravidla nasledujúce úlohy:

- prijíma ústne, telefonické, telegrafické a telefaxové oznámenia obsahujúce policajne relevantné informácie a vykonáva následné opatrenia, o čom vedie záznam v knihe fonogramov a hlásení, protokole udalostí a podľa potreby i v knihe inštruktáží,
- prijíma oznámenia o vzniku policajne relevantných udalostí,
- vysielá v neprítomnosti príslušného funkcionára príslušníkov vykonávajúcich hliadkovú a obchôdzkovú službu na miesto vzniku policajne relevantnej udalosti (miesto činu), pričom týchto náležite inštruuje o situácii na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti (mieste činu), zabezpečuje koordináciu jednotlivých činností vzhľadom na rozsah jemu zverených kompetencií, ako i preberá po ukončení ich činnosti na mieste hlásenia o vykonaných úkonoch a dosiahnutých výsledkoch,
- plní pokyny operačného strediska, ktoré zväčša predstavuje nadriadený koordinačný orgán usmerňujúci dianie na mieste policajne relevantnej udalosti,
- vykonáva hlásnu službu o vzniku policajne relevantnej udalosti v stanovenom rozsahu a čase, smerom k určeným adresátom,
- plní úlohy na úseku ochrany objektov, ak je na obvodnom oddelení nainštalovaný pult centralizovanej ochrany.

Pomôcky určené pre výkon stálej služby určené k evidovaniu údajov o vzniknutých a zabezpečovaných policajne relevantných udalostiach:

Kniha fonogramov a hlásení

Jej účelom je trvalé a v časovom slede nadväzujúce zaznamenávanie telefonických, faxových, služobných, ako i osobných oznámení verejnosti. Zápisy v knihe fonogramov a hlásení obsahujú zväčša údaje o oznamovaných, zistených, preverovaných, hlásených skutočnostiach, ako i opatreniach a krokoch, ktoré boli následne zo strany polície vykonané. Zápisy uvedené v knihe fonogramov a hlásení slúžia ako podklad pre vyplnenie knihy inštruktáží, protokolu udalostí, doplnenie pátracích pomôcok a usmernení potrebných pre ďalšiu služobnú činnosť.

Protokol udalostí⁶

Protokol udalostí vedie stála služba. Jeho obsahom sú písomne zaznamenané udalosti ako zistené a oznámené prípady trestnej činnosti a iných udalostí, vrátane vykonaných

⁵ Nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru

⁶ Príloha Nariadenia prezidenta Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru

opatrení a odkazu na číslo registratúrneho denníka, denníka priestupkových spisov a denníka vyšetrovacích spisov.

Ďalej sa do protokolu udalostí zapisujú prípady predvedenia, zaistenia, zadržania alebo zatknutia osôb, ako i osôb, ktoré boli priamo predvedené na súd či iný štátny orgán na základe písomného dožiadania týchto orgánov. Tieto údaje sa zapisujú do protokolu udalostí červenou farbou. Do protokolu udalostí sa ďalej uvádza odovzdanie a prevzatie stálej služby a materiálu súvisiaceho s prijatými udalosťami. ***V súčasnosti je predmetná administratívna pomôcka vedená takmer výlučne v systéme SAP.***

Výkon stálej služby je dôležitý nielen pre zabezpečenie riadneho chodu obvodného oddelenia, ale jeho význam zvyrazňuje široká škála okruhov činností, v ktorých sa realizuje. Policajt vykonávajúci stálu službu plní dôležitú úlohu pri koordinácii výkonu ostatných organizačno-taktických foriem činnosti príslušníkov, ktorých prvotne inštruuje, vysiela ich do výkonu služby na realizáciu služobných zákrokov, ***na miesta policajne relevantnej udalosti***, v prípade potreby koordinuje ich činnosť, zabezpečuje lustrácie v evidenciách a v závere výkonu služby sumarizuje výsledky dosiahnuté hliadkami. Taktiež plní úlohu v oblasti realizácie informačného toku formou realizácie hlásnej služby smerom ku určeným krajským operačným strediskám v rámci ktorých sú zastúpené jednotlivé okresy.

Najdôležitejšia úloha stálej služby spočíva v procese prijímania, evidovania a zaznamenávania oznámení verejnosti týkajúcich sa policajne relevantných udalostí či v bežnom poskytovaní rady či pomoci osobám o túto žiadajúcim. Občan, ktorý sa stal obeťou akéhokoľvek protiprávneho konania a chce osobne oznámiť túto udalosť na útvare Policajného zboru sa dostaví na podanie oznámenie zväčša práve na stálu službu obvodného oddelenia. Čiže prvotný kontakt medzi políciou a verejnosťou priamo na útvare Policajného zboru sprostredkovávajú práve policajti pracujúci na stálych službách obvodných oddelení. A práve na základe tohto prvotného kontaktu si poškodený či žiadajúci o pomoc následne vytvára pozitívny či negatívny obraz o akcieschopnosti, odbornej erudovanosti a právnej spôsobilosti Policajného zboru adekvátnym spôsobom zakročiť a konať v záujme ochrany jeho práv.

Dôležitým prvkom pri prijímaní oznámení sú komunikačné schopnosti policajta prijímajúceho osobné oznámenie na útvare, nakoľko neprofesionálne, netaktné, neempatické správanie pri prijímaní oznámenia môže u oznamovateľa vyvolať nedôveru v policajta a v konečnom dôsledku i v Policajný zbor ako celku, čoho dôsledkom môže byť sťaženie alebo dokonca ***zmarenie procesu objasnenia policajne relevantnej udalosti***. Osoba na základe nadobudnutého negatívneho dojmu stratí dôveru, neposkytuje úplné informácie, informácie v požadovanej kvalite či informácie citlivého charakteru, týkajúce sa súkromia či intímneho života, súvisiace s objasňovanou udalosťou. Ďalej je dôležité vytvoriť pozitívny dojem u seniorov, mladistvých, maloletých či osôb evidentne príliš citlivých, ktorých uzatvorenie sa by mohlo vážne narušiť následný včasný priebeh dokumentovania miesta policajne relevantnej udalosti (miesta činu) a následného ***objasňovania policajne relevantnej udalosti***.

Pozitívnu rolu v tomto prípade zohráva i samotné prostredie, v ktorom sa predmetný dialóg medzi stálou službou a oznamovateľom odohráva. Väčšina priestorov, v ktorých sú vykonávané stále služby totiž v súčasnej dobe nespĺňa ani základnú požadovanú úroveň. Rovnako dôležitý je i spôsob komunikácie policajta vykonávajúceho stálu službu s oznamovateľom, ktorý oznamuje vznik policajne relevantnej udalosti telefonicky, veľa krát i anonymne, pretože až do chvíle, kedy sa nepreukáže opak, musíme brať každé jedno oznámenie ako pravdivé a preveriť ho. Mnohokrát sú prvotné informácie od takéhoto oznamovateľa jediným zdrojom poznatkov pre policajtov, ktorý musia na ich základe následne rozhodnúť o forme a metóde ďalšieho postupu či o výbere a následnom použití

donucovacích prostriedkov či vlastnej ochrane pred útočníkom pri výkone služobného zákroku na **mieste policajne relevantnej udalosti**. Podcenenie spôsobu a formy prijatia informácií či neúplné a nedôsledné následné informovanie a inštruovanie zakročujúcich policajtov o faktoch a poznatkoch získaných z obsahu oznámenia viažuceho sa ku policajne relevantnej udalosti môže mať za následok zmarenie objasňovania predmetnej udalosti ako i iné negatívne následky viažuce sa k realizátorom predmetných činností na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu).

Hliadková služba

Hliadkovou službou sa rozumie služobná činnosť hliadky Policajného zboru vykonávaná za účelom zabezpečenia ochrany verejného poriadku a plnenia ďalších bezpečnostných úloh. Výkon hliadkovej služby sa plánuje podľa stavu a vývoja bezpečnostnej situácie. Hliadkovú službu na obvodnom oddelení vykonáva spravidla **referent**.

Hliadkou rozumieme policajta alebo niekoľko policajtov zväčša v služobnej rovnošate (za istých okolností, ak tak rozhodne príslušný funkcionár, i v civilnom odeve). Hliadka vykonáva svoju činnosť v určenom **úseku hliadky**. Mimo určeného úseku hliadky môže vykonávať určenú činnosť, ak jej k tomu dá pokyn príslušný funkcionár. Určený úsek hliadky opustiť môže hliadka len v prípade, že si to vyžaduje úspešné dokončenie služobného zákroku alebo opatrenia, ktoré nemôže byť zabezpečené inak (patrí sem napr. prenasledovanie páchatel'a trestnej činnosti, poskytnutie pomoci zraneným osobám, náhla nevoľnosť člena hliadky, **zabezpečovanie miesta vzniku policajne relevantnej udalosti (miesta činu)** alebo ak na to dá pokyn príslušný funkcionár. O opustení určeného úseku hliadky hliadka bezodkladne informuje so zdôvodnením stálu službu alebo operačné stredisko.

Hliadka vykonáva hliadkovú službu pešo, na služobnom motorovom vozidle alebo služobným plavidlom, pričom pomer medzi jazdou a peším hliadkovaním určí riaditeľ základného útvaru. Pri jazde v úseku hliadky je potrebné dbať, aby rýchlosť služobného vozidla umožňovala členom hliadky vizuálne sledovať bezpečnostnú situáciu v určenom úseku hliadky. Hliadka musí byť počas výkonu hliadkovej služby v neustálom rádiovom spojení so stálou službou a operačným strediskom.

Hliadka pred nástupom do výkonu hliadkovej služby absolvuje na útvare **inštruktáž**, ktorú vykoná príslušný funkcionár či v jeho neprítomnosti stála služba a je formálne upravená v systéme udalostí. Účelom inštruktáže je oboznámiť hliadku s bezpečnostnou situáciou, pátraním po osobách a veciach, doplnenie pátracích pomôcok, uloženie konkrétnych úloh, ktoré má hliadka v priebehu výkonu služby plniť, ďalšie pokyny a usmernenia, kontrola výstroje a výzbroje či úpravy zovňajšku, určenie úseku hliadky, kde bude vykonávať stanovenú činnosť a plniť jednotlivé úlohy, volací znak, čas a miesto odpočinku, služobné vozidlo či plavidlo, ktoré bude hliadka používať.⁷

Policajti velení do hliadkovej služby majú pri jej výkone určenú časť inštruktážneho záznamu a **kartu úseku hliadky**. Inštruktážny záznam je základná administratívna pomôcka policajta vykonávajúceho hliadkovú službu alebo obchôdzkovú službu. Vypisuje sa ihneď po nástupe do výkonu služby pri inštruktáži a priebežne sa dopĺňa počas výkonu služby. Zapisujú sa do neho i údaje súvisiace s činnosťou policajta na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu).

Karta úseku sa spracováva pre každý úsek hliadkovej služby. Jej obsahom sú údaje charakterizujúce a vymedzujúce úsek, dôležité objekty a miesta, ktorým je potrebné počas výkonu hliadkovej služby venovať zvýšenú pozornosť, rozpis základných povinností, pevné stanoviská⁸. Súčasťou karty úseku je aj mapa, prípadne plánik či schéma úseku. Pred

⁷ Čl. 14 Nariadenia prezidenta Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru

⁸ **Poznámka autora** „Pevné stanovisko predstavuje nový termín nahrádzujúci pôvodné označenie kontrolný bod“.

ukončením výkonu služby spracuje policajt velený do hliadkovej služby ***záznam zo služby***. Obsahom záznamu zo služby je sumár výsledkov dosiahnutých počas výkonu služby a splnenie stanovených úloh.

Obchôdzková služba

Obchôdzkovú službu vykonáva na obvodnom oddelení Policajného zboru primárne ***referent s územnou a objektovou zodpovednosťou***. Obchôdzková služba sa vykonáva v pridelennej (zverenej) ***územnej časti obvodu***. Za pridelenú územnú časť obvodu má policajt, ktorému táto bola zverená (pridelená), ***územnú a objektovú zodpovednosť***.⁹

Ďalším dôležitým prvkom charakterizujúcim obchôdzkovú službu je ***miestna a osobná znalosť***. Výkon obchôdzkovej služby sa plánuje podľa stavu a vývoja bezpečnostnej situácie. Policajt vykonávajúci obchôdzkovú službu nastupuje výkon služby spravidla na útvare obvodného oddelenia. Môže však nastúpiť výkon obchôdzkovej služby i priamo v územnej časti obvodu. Formu spôsobu komunikácie pri nástupe do územnej časti obvodu i jeho ukončenie, vykonanie inštrukcie pred nástupom určí riaditeľ. Obsahom inštrukcie sú obdobné náležitosti, ako je tomu i pri hliadkovej službe.

Obchôdzkovú službu vykonáva policajt do nej velený v služobnej rovnošate. Na základe rozhodnutia príslušného funkcionára môže byť obchôdzková služba vykonávaná i v civilnom odeve. Obchôdzková služba môže byť vykonávaná pešo i na služobnom motorovom vozidle.

Nosnou administratívnou pomôckou určenou pre výkon obchôdzkovej služby je ***karta územnej časti obvodu***¹⁰. Túto vedú a aktualizujú určení policajti, ktorým je zverená príslušná územná časť obvodu. Obsahom karty územnej časti obvodu je číslo územnej časti obvodu, zoznam ulíc, obcí a osád, prehľad adries orgánov štátnej správy, súdov, prokuratúry, úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, iných dôležitých objektov a miest, napríklad objekty osobitnej dôležitosti, banky, peňažné inštitúcie, čerpacie stanice, ústavy na výkon trestu, detekčné ústavy zdravotníckeho zariadenia, školské zariadenia, regionálne kancelárie, adresy dobrovoľných strážcov poriadku, prípadne ďalšie dôležité údaje a kontakty viažuce sa na miesta, osoby významné pre činnosť referenta s územnou a objektovou zodpovednosťou. Súčasťou karty územnej časti obvodu býva i mapa alebo plánik územnej časti obvodu ako i ústrižky označujúce zaevidované neobjasnené udalosti viažuce sa k príslušnej územnej časti obvodu.

Ďalšou administratívnou pomôckou, podobne ako to je aj u hliadkovej služby, je rovnako ako pri hliadkovej službe inštrukčná záznam. Po ukončení obchôdzkovej služby spíše policajt záznam zo služby.

Obchôdzkovú službu možno považovať za ***najdôležitejšiu organizačno-taktickú formu činnosti*** vôbec vzhľadom na jej význam pri získavaní policajne relevantných informácií z vonkajšieho prostredia, ako i z hľadiska vytvárania pozitívnej verejnej mienky a prehlbovania dôveryhodnosti k Policajnému zboru. Policajt, ktorý dokáže nadviazať pozitívny kontakt s prostredím, v ktorom vykonáva obchôdzkovú službu, si dokáže vybudovať také vzťahy a zázemie, ktoré mu zaručia následné efektívne plnenie stanovených úloh. Je dôležité pôsobiť profesionálne, no pritom ľudsky, smerom k obyvateľom tých častí obcí a miest, kde vykonáva svoju pôsobnosť.

Ľudia žijúci v územnej časti obvodu by mali poznať svojho referenta s územnou a objektovou zodpovednosťou, aby sa na neho mohli v prípade núdze s dôverou obrátiť o radu

⁹ Nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru

¹⁰ čl. 11 Príloha Nariadenia prezidenta Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru

a pomoc a referent s územnou a objektovou zodpovednosťou by im mal byť vždy pripravený podať pomocnú ruku. Je veľmi dôležité, aby sa referent s územnou a objektovou zodpovednosťou zúčastňoval na udalostiach dôležitých pre obec či územnú časť obce, kde pôsobí. Neustály kontakt s osadenstvom obce a preukázanie profesionálnej spôsobilosti v nadväznosti na plnenie si služobných povinností pri výkone služobnej činnosti či vykonávaní služobných zákrokov vytvára základný predpoklad pre opätovné vytváranie pozitívneho obrazu verejnosti o činnosti Policajného zboru ako celku. V prípade, že si policajti pôsobiaci na funkcii referenta z územnou a objektovou zodpovednosťou dokáže získať na svoju stranu ľudí vo svojom obvode, vytvára tak významný predpoklad pre úspešné fungovanie následných súčinnostných vzťahov napríklad so službou kriminálnej či cudzineckej polície pri eliminácii či objasňovaní policajne relevantných udalostí súvisiacich so zvereným teritóriom. Podnietiť u občanov záujem o spoluprácu v boji s protiprávnou činnosťou si vyžaduje získanie ich dôvery a túto svojim následným pôsobením naďalej prehľbovať.

Špecifiká hliadkovej, obchôdzkovej služby vzťahujúce sa ku miestu vzniku policajne relevantnej udalosti (miestu činu).

Hliadková a obchôdzková služba má isté špecifiká, ktoré ovplyvňujú formu, obsah i rozsah jej realizácie. Prvotným a nosným špecifikom príznačným najmä pre realizáciu obchôdzkovej služby je už spomínaná miestna a osobná znalosť ***Dokonale miestna a osobná znalosť je pre účelný a efektívny postup na mieste policajne relevantnej udalosti a následný proces jej objasňovania nevyhnutná.*** Ich význam spočíva v poznatkovej základni, ktorá tvorí informačnú databázu, na základe ktorej dokáže príslušný referent s územnou a objektovou zodpovednosťou vyhodnotiť možnosti svojho následného konania, smerujúceho k odstráneniu negatívnych dôsledkov pôsobenia potencionálnych či reálne konajúcich páchatel'ov policajne relevantných udalostí a ich protiprávne konanie predpokladať a následne prípadne i eliminovať. Bezprostredne tak s ňou súvisí celková efektívnosť realizácie krokov smerujúcich k ochrane verejného poriadku a bojom s protiprávnou činnosťou. Získanie dokonalej miestnej a osobnej znalosti je proces dlhodobý a súvisí s dobou pôsobenia určeného policajta v teritóriu územnej časti obvodu, jeho prístupom k výkonu svojej funkcie, morálnymi, osobnostnými charakteristikami a v neposlednom rade i v schopnosti komunikovať s okolím, v nadväzovaní kontaktov a získavaním si dôvery obyvateľ'ov žijúcich v územnej časti jemu prideleného obvodu.

Miestnou znalosťou rozumieme dokonalú znalosť všetkých miest a objektov v pridelennej územnej časti obvodu, ktoré sú svojim významom a charakterom dôležité pre činnosť referentov s územnou a objektovou zodpovednosťou pri ochrane verejného poriadku v boji s protiprávnou činnosťou ako i pri eliminácii vzniku policajne relevantných udalostí. Pri miestnej znalosti ide o dôkladné poznanie:

- hraníc pridelennej územnej časti obvodu a hraníc celého územného obvodu obvodného oddelenia, kde je policajt zaradený,
- miest, kde dochádza k častému narušovaniu požadovanej úrovne verejného poriadku a k páchaniu protiprávnej činnosti,
- miest a objektov, kde dochádza k sústred'ovaniu osôb trestaných pre páchanie protiprávnej činnosti alebo osôb dopúšťajúcich sa protiprávnej činnosti (pohostinstvá a výčapy, rôzne úkryty ako napr. jaskyne, štôlne, parky, lomy, zrúcaniny, opustené neobývané a nevyužívané budovy fabrík, skladov, kotolní a pod.),
- miesta, kde dochádza ku nelegálnemu obchodu s kontrabandom, najmä tržníc, burzových a predajných miest či už oficiálne ho či neoficiálneho charakteru,

- znalosť dislokácie inštitúcií a organizácií, ktorých činnosť je dôležitá pre bezpečnosť a stabilitu v územnej časti obvodu (napríklad hasičské stanice, lekárska pohotovosť, havarijné a opravárenské služby, úrady štátnej správy či samosprávy),
- miesta, ktoré sú vo zvýšenej miere viktimne (čerpacie stanice, záložne, banky, večierky, pošty, herne, zlatníctva),
- miesta, ktorých charakter ich predurčuje na zvýšenú ochranu z dôvodu zaistenia bezpečnosti obyvateľstva (napr. zdroje pitnej vody, plynové a elektrické rozvážacie stanice, jadrové elektrárne, podniky vyrábajúce produkty farmaceutického charakteru či laboratória ktoré s nimi pracujú, podniky vyrábajúce či pracujúce s nebezpečnými chemickými látkami, látky rizikového charakteru a pod.).

Osobnou znalosťou rozumieme dôkladnú znalosť osôb bývajúcich alebo majúcich iný vzťah k pridelenej územnej časti obvodu, ktoré sú z hľadiska výkonu svojej funkcie či zamestnania alebo svojej doterajšej či predchádzajúcej činnosti dôležité pre plnenie úloh referentov s územnou a objektovou zodpovednosťou pri ochrane verejného poriadku a predchádzaní a odhaľovaní protiprávnej činnosti spadajúcej do pôsobnosti obvodného oddelenia.

Ide najmä o znalosť nasledovných osôb:

- osoby dôležité pre činnosť referentov s územnou a objektovou zodpovednosťou z hľadiska ich doterajšej protiprávnej činnosti. Dôležité je ovládať identifikačné údaje, prezývky, špecifické individuálne telesné znaky, tetovania, špecifické znaky ich protiprávneho pôsobenia úroveň a spôsob života, styky, kontakty, správanie, prípadné pracovné zaradenie, (ide o osoby viac krát súdne trestané, recidivistov, osoby navádzajúce na trestnú činnosť, osoby vyrábajúce či zadovažujúce nástroje či prostriedky na spáchanie protiprávnej činnosti, díleri omamných a psychotropných látok, pouličné gangy, osoby so sklonmi k mravnostnej trestnej činnosti a pod.),
- osoby, ktoré sú ochotné spolupracovať s Policajným zborom, poskytujú informácie o pripravovanej protiprávnej činnosti, informácie o pripravovanom narušovaní verejného poriadku, chuligánstva súvisiaceho so športovými podujatiami,
- osoby, ktoré z titulu svojej funkcie alebo zamestnania sú povinné spolupracovať s políciou, popriprade ohlasovať protiprávnú činnosť či narušenie verejného poriadku,
- osoby, ktorých poznatková základňa zaručuje úspešnú a efektívnu realizáciu policajnej verejno-poriadkovej činnosti, starosta, poslanci obecných či mestských zastupiteľstiev, pracovníci pohostinstiev a herní, poštovní doručovatelia, duchovní, pracovníci čerpacích staníc, domoví dôverníci, všímaví seniori dlhodobo žijúci v záujmových lokalitách,
- osoby, ktoré sú vo zvýšenej miere viktimne (môžu sa stať pre svoju dôverčivosť či nízky stupeň inteligencie, duševnú nevyzretosť, finančnú tieseň ľahkou obeťou protiprávneho konania či môžu byť na spáchanie takéhoto konania zneužitá).

Informácie, ktorými disponuje policajt s dokonalou miestnou a osobnou znalosťou, môžu vo veľmi výraznej miere priamo na **mieste činu (mieste vzniku policajne relevantnej udalosti)** uľahčiť následný proces operatívno-pátracích činností a tým i samotný proces objasňovania policajne relevantnej udalosti.

Ako ďalší príklad možno uviesť vykonávanie tzv. **postriežky**, ktorá sa vykonáva na základe nadobudnutých relevantných informácií svedčiacich o skutočnosti možného vzniku **protiprávnej udalosti smerujúcej ku konkrétnemu objektu (miestu), ktoré sa má stať miestom činu vzniku policajne relevantnej udalosti**. Táto špecifická podoba výkonu istej kumulovanej podoby strážnej a hliadkovej či obchôdzkovej služby sa vykonáva na základe rozhodnutia kompetentného funkcionára základného útvaru skryte či polo skryte v civilnom

odeve s využitím možnosti utajenia vzhľadom na špecifiká, ktoré poskytuje okolie (terénne nerovnosti, prírodné útvary, okolité objekty) ako i využitie rôznych technických prostriedkov (ďalekohľad, termovízia, noktovízory), ktorými by mali byť policajti vykonávajúci túto činnosť vybavení s cieľom eliminácie predpokladaného bezprostredne hroziaceho vzniku policajne relevantnej udalosti a predísť tak možnému vzniku škôd.

Dôležitým špecifikom činnosti hliadkovej a obchôdzkovej služby je fakt, že *jej príslušníci bývajú v drvivej väčšine prípadov prvou zložkou Policajného zboru, ktorá prichádza na miesto policajne relevantnej udalosti* a osoba, ktorá sa stala obeťou páchatel'a protiprávneho konania sa prvotne stretá, *nadväzuje kontakt práve s policajtom vykonávajúcim hliadkovú či obchôdzkovú službu*. Je preto nesmierne dôležité, akým spôsobom dokáže policajt vyhodnotiť vzniknutú situáciu na mieste policajne relevantnej udalosti a následne adekvátnym spôsobom konať tak, aby vytvoril čo najlepšiu východiskovú pozíciu pre vykonanie následných operatívnych či procesných úkonov.

V sumáre možno konštatovať, že *služba poriadkovej polície* prostredníctvom svojich organizačno-taktických foriem činnosti a to stálej služby, hliadkovej služby a obchôdzkovej služby *plní dôležitú úlohu* ako jedna z nosných služieb podieľajúcich sa na pôsobení *v súvislosti s miestom policajne relevantnej udalosti (miestom činu)*. *Jej obsahom je nielen vykonanie služobného zákroku na mieste policajne relevantnej udalosti*, ale i množstvo následných organizačno-taktických a procesných činností viažucich sa k osobitným druhom policajných činností ako napríklad:

- poskytnutie prvej pomoci zraneným osobám na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu),
- zaistenie miesta policajne relevantnej udalosti (miesta činu) pre účely trestného či priestupkového konania (ohradenie miesta páskou),
- zabránenie znehodnotenia upotrebitelných stôp nachádzajúcich sa na mieste činu,
- zabránenie odchodu osôb z miesta policajne relevantnej udalosti (miesta činu), ktoré by svojim svedectvom mohli napomôcť k objasneniu udalosti,
- zabránenie príchodu nepovolaných osôb na miesto policajne relevantnej udalosti, ktoré by svojim konaním mohli cielene či z neobanlivosti znehodnotiť stopy, sťažiť objasňovanie a pod.,
- zabezpečenie svedkov schopných zreprodukovať policajne relevantné informácie umožňujúce objasnenie policajne relevantnej udalosti,
- odklon dopravy z miesta či okolia miesta policajne relevantnej udalosti (miesta činu),
- zamedzenie vzniku ďalších majetkových škôd, ktoré by mohli vzniknúť v dôsledku protiprávnej činnosti páchatel'a,
- informovanie stálej služby, resp. operačného strediska o nadobudnutých poznatkoch a vývoji situácie na mieste vzniku policajne relevantnej udalosti (mieste činu) z dôvodu prípadného nasadenia väčšieho množstva či druhu síl a prostriedkov, resp. informácie dôležité pre výkon činnosti iných služieb a zložiek, činnosť ktorých bude nevyhnutná na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu),
- koordinácia činností prebiehajúcich na mieste policajne relevantnej udalosti (mieste činu), ak si to situácia vyžaduje,
- spolupráca s ostatnými zložkami integrovaného záchranného systému,
- zhromažďovanie policajne relevantných informácií viažucich sa k policajne relevantnej udalosti či k miestu policajne relevantnej udalosti (miestu činu),
- súčinnosť s ostatnými službami Policajného zboru na mieste činu,
- spolupráca s ostatnými zložkami podieľajúcimi sa na plnení úloh na mieste policajne relevantnej udalosti.
- **obliadka miesta činu**

3. obhliadka miesta činu (miesta vzniku policajne relevantnej udalosti) procesný aspekt sekundárnej pôsobnosti policajného zboru

1 Trestnoprávne vymedzenie obhliadky

V predmetnej vedeckej štúdii autor ďalej bližšie charakterizuje postup príslušníkov policajného zboru realizujúcich kriminalisticko-procesný úkon, ktorým je obhliadka miesta činu. Je pochopiteľné, že z časového hľadiska sekundárne (druhotne) po vykonaní prvotných úkonov prichádzajú na miesto policajne relevantnej udalosti príslušníci vykonávajúci zdokumentovanie priestupku, skrátené vyšetrovanie či vyšetrovanie, príslušníci kriminálnej polície, ktorí pokračujú vo vykonávaní následných operatívnych či procesných úkonov smerujúcich k objasneniu policajne relevantnej udalosti.¹¹

Pre objektívne objasnenie kriminalisticky relevantnej udalosti¹² sa v procese objasňovania aplikujú dôkazné prostriedky. Jedným z nich je aj obhliadka, ktorá je upravená v § 154 Trestného poriadku. Podľa § 154 Trestného poriadku sa obhliadka vykonáva:

- ak majú byť priamym pozorovaním objasnené skutočnosti dôležité pre trestné konanie, najmä ak by mohli byť zistené alebo zaistené akékoľvek stopy. Obhliadky sa môže zúčastniť osoba, ktorá vykonáva odbornú činnosť, alebo pribratý znalec.
- Pri vykonaní obhliadky sa vždy spíše zápisnica, ktorá musí obsahovať úplný opis predmetu obhliadky. K zápisnici treba pripojiť zvukové, obrazové alebo obrazovo-zvukové záznamy, náčrty a iné vyhotovené dokumenty a pomôcky.
- Obhliadku vykonáva orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom súd.

Na jej vykonanie sú oprávnené orgány činné v trestnom konaní, ktorými sú policajti a prokurátor a v konaní pred súdom súd. Trestný poriadok upravuje aj procesný úkon prehliadky tela a iných obdobných úkonov a prehliadku a pitvu mŕtvoly a jej exhumáciu (§ 155 a § 156). Prehliadku a pitvu mŕtvoly, za predpokladu, že smrť človeka bola spôsobená trestným činom, obligatórne nariadi prokurátor alebo policajt. V rovnakom prípade podozrenia, že smrť človeka bola spôsobená trestným činom, alebo je to nutné na zabezpečenie dôkazu odobratím deoxyribonukleovej kyseliny (DNA), môže v prípravnom konaní prokurátor a v konaní pred súdom predseda senátu, nariadiť exhumáciu mŕtvoly. Obligatórne platí, že k pitve mŕtvoly sa vždy priberajú dvaja znalci z odboru súdne lekárstvo. Z dôvodu zachovania objektívnosti znalcom nemôže byť lekár, ktorý bol ošetrovateľom počas choroby, ktorá smrti predchádzala.¹³

2 Obhliadka miesta priestupku

Záujem novinárov a sláva kriminálnych seriálov rozhodne nič o priestupku neprezentujú. Pre policajného manažéra i policajta by to však mali byť sekundárne znaky úspešnosti jeho služobnej činnosti. Občana zaujímajú závažné a publikované kriminálne aktivity do tej miery, že sa o nich dozvie prostredníctvom masmediálnych prostriedkov, ale priestupok je v podstate každodenná realita jeho života. Bezprostredne ho obťažuje, ovplyvňuje i pôsobí na jeho vnímanie a hodnotenie polície a štátneho aparátu. Tento význam ale nedáva súčasné hodnotenie policajnej práce súvisiacej so spracovávaním alebo riešením problémov priestupkov a konaní o nich. Aj keď je obhliadka jedným z prostriedkov dokazovania pri

¹¹LACA, M. Realizácia a spôsob vyšetrovania kriminalisticky relevantnej udalosti v podmienkach liberálnej demokratickej spoločnosti In: Demokracia v 21. Bratislava: Central European Education Institute, 2019. s. 72-82. ISBN 978-80-7632-037-6.

¹²Vychádzajúc z doposiaľ publikovaných teoretických východísk charakterizovania policajno relevantnej udalosti a kriminalisticko relevantnej udalosti sa zhodujeme na premostení významu oboch pojmov v najužšom ponímaní ako trestný čin a priestupok.

¹³LACA, M. Obhliadka. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017, s. 21.

trestných činoch, svoju podstatu, ciele i zásady uplatňuje aj pri vykonávaní obhliadky miesta priestupku, alebo iných objektov s priestupkom súvisiacich – napríklad pri obhliadke vecí. Stretávame sa aj s otázkami, že ak je policajt zaradený na obvodnom oddelení Policajného zboru a vykonáva obhliadku miesta priestupku a nemá špeciálne znalosti, taktiež materiálo-technické vybavenie na zaisťovanie kriminalistických stôp ako kriminalistický technik, ako by mal postupovať, ak by na mieste obhliadky priestupku vyhládal napríklad daktyloskopickú stopu a mal by ju zaistiť. Analýzu by sme mali začať tým, že podľa § 2 ods. 1 písm. k) zákona o Policajnom zbore, Policajný zbor „odhaľuje priestupky a zisťuje ich páchatel'ov, a ak tak ustanovuje osobitný zákon, priestupky aj **objasňuje** a prejednáva“.

Podľa § 32 ods. 2 zákona o Policajnom zbore, policajt je oprávnený vykonať **ohliadku miesta priestupku**, ohliadku vecí, ktorá môže súvisieť so spáchaním priestupku a v súvislosti s tým **zisťovať a zaisťovať stopy**.¹⁴

Policajt pri objasňovaní a prejednávaní priestupku aplikuje **zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“)** a dodržiava **nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 7/2002 o objasňovaní a prejednávaní priestupkov v Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie o priestupkoch“)**. Podľa § 58 ods. 3 písm. a) zákona o priestupkoch, **objasňovanie** priestupkov vykonávajú aj orgány **Policajného zboru**. Podľa § 58 ods. 4 zákona o priestupkoch, orgány Policajného zboru objasňujú:

- Priestupky uvedené v § 24 ods. 1 písm. c), § 30 ods. 1 písm. d) až h), § 35 ods. 1 písm. f), § 44 a 46.
- Priestupky proti verejnému poriadku, priestupky proti občianskemu spolunažívaniu, priestupky proti majetku a devízové priestupky v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom.
- Priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, priestupky proti bezpečnosti a plynulosti železničnej dopravy a ďalšie priestupky proti poriadku v štátnej správe, ak boli spáchané na úseku štátnej správy v pôsobnosti Policajného zboru.

Podľa zákona o priestupkoch, orgány oprávnené **objasňovať priestupky** (§ 58ods. 3), sú pri objasňovaní priestupkov oprávnené:

- Vyžadovať vysvetlenie od maloletého alebo mladistvého len za prítomnosti zákonného zástupcu alebo fyzickej osoby, ktorá sa osobne stará o maloletého alebo mladistvého na základe rozhodnutia podľa osobitných predpisov, alebo zástupcu zariadenia, v ktorom je maloletý alebo mladistvý umiestnený na základe rozhodnutia súdu podľa osobitných predpisov, alebo zástupcu orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.
- Vyžadovať vysvetlenie od štátnych orgánov alebo obcí.
- Vyžadovať odborné vyjadrenie od príslušných orgánov.
- Vykonávať alebo vyžadovať úkony potrebné na zistenie totožnosti osôb a ich pobytu.
- Vyžadovať predloženie potrebných podkladov, najmä spisov a iných písomných materiálov.

Podľa čl. 17 ods. 2 nariadenia o priestupkoch je policajt pri objasňovaní priestupkov oprávnený:

- Vyžadovať vysvetlenie od fyzických osôb alebo právnických osôb.

¹⁴LACA, M., METENKO, J. Obhliadka miesta priestupku In. Policajná teória a prax, Bratislava :, 2014, s. 90-96.

- Vyžadovať vysvetlenie od štátnych orgánov alebo obcí.
- Vyžadovať odborné vyjadrenie od príslušných orgánov.
- Vykonávať alebo vyžadovať úkony potrebné na zistenie totožnosti osôb a ich pobytu.
- Vyžadovať predloženie potrebných podkladov, najmä spisov a iných písomných materiálov.
- Vykonať **ohliadku miesta priestupku**, ohliadku veci, ktorá **môže súvisieť so spáchaním priestupku** a v súvislosti s tým **zistiť a zaistiť stopy**.
- Zaistiť osobu.
- Zaistiť vec.

Ďalším dôležitým ustanovením je **čl. 21 nariadenia o priestupkoch**, ktorý v odseku 1 uvádza, že ak je to potrebné na zabezpečenie riadneho objasnenia priestupku, policajt vykoná **ohliadku miesta priestupku** alebo **veci**, ktorá môže súvisieť so spáchaním priestupku alebo v súvislosti s ním. Podľa čl. 21 ods. 2 nariadenia o priestupkoch policajt vykonáva ohliadku miesta priestupku, ohliadku veci, zisťuje a zaisťuje stopy, a to podľa zásad uvedených v nariadení ministra vnútra Slovenskej republiky č. 53/2008 o vykonávaní odbornej činnosti a znaleckej činnosti vo vednom odbore kriminalistika v Policajnom zbore. Ak by došlo k obhliadke miesta priestupku a na mieste činu by policajt vyhľadal viditeľnú, napríklad daktyloskopickú stopu, má právo podľa čl. 17 ods. 2 písm. a) bod 1 nariadenia o priestupkoch zabezpečiť vyjadrenie od kriminalistického technika, ktorého spravidla zabezpečí k obhliadke miesta priestupku cez operačného dôstojníka. Ak by kriminalistický technik zaistil pri obhliadke miesta priestupku daktyloskopickú stopu, postupovalo by sa podľa čl. 5 ods. 4 nariadenia ministra vnútra Slovenskej republiky č. 53/2008 o vykonávaní odbornej činnosti a znaleckej činnosti vo vednom odbore kriminalistika v Policajnom zbore. Útvary Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a útvary Policajného zboru v prípadoch súvisiacich s odhaľovaním, objasňovaním alebo prevenciou trestnej činnosti, **objasňovaním priestupkov** alebo iných dôležitých skutočností môžu žiadať o vykonanie znaleckej činnosti za predpokladu, že odôvodnene považujú vynaloženie nevyhnutných nákladov na skúmanie za spoločensky nutné a ekonomicky účelné.¹⁵

V závere analýzy môžeme teda naznačiť dôležitosť efektívnosti policajných činností vo vzťahu k uspokojovaniu potrieb občanov. Vždy sa tu kladie dôraz na spoločenskú nutnosť uspokojiť potreby občanov a ekonomické náklady na činnosti spojené so zisťovaním, objasňovaním a rozhodovaním o priestupku. Naše skúsenosti a odhad skutočného stavu ukazujú, že v realite policajného postupu, ale i postupu iného správneho orgánu dochádza k redukcii uspokojovania potrieb občanov vo všetkých etapách procesu práce s priestupkami. Pri vykonávaní obhliadky miesta priestupku je nevyhnutné dodržiavať aktuálne právne predpisy, interné predpisy a využívať všetky právne možnosti na dosiahnutie stanoveného cieľa, t. j. zistiť páchatel'a a vytvoriť podmienky na spravodlivé uloženie sankcie alebo ochranného opatrenia správnym orgánom (§ 11 až § 18 zákona o priestupkoch). Úlohou polície je objasňovať každé jedno porušenie zákona, a preto si myslíme, že aj obhliadky miesta priestupku by sa mal zúčastňovať kriminalistický technik, ktorý by zaistil všetky druhy stôp, ktoré by našiel na základe svojich zmyslov a za pomoci materiálno-technického vybavenia. V praxi sa objasňovanie priestupkov vykoná policajtom, ktorý je zaradený na obvodnom oddelení Policajného zboru a nemá k dispozícii spravidla žiadane materiálno-technické vybavenie, a preto nemá možnosť vyhľadať a zaistiť všetky stopy. Ak nebudú zaistené všetky stopy je menšia pravdepodobnosť, že dôjde k objasneniu priestupku a subjekt, ktorý je poškodený sa vymožitelnosti práva nedočká. Práve tu sa ukazuje jeden z výrazných nedostatkov organizácie polície v území. Obvodné oddelenie Policajného zboru, ako základný

¹⁵LACA, M., METENKO, J. Obhliadka miesta priestupku In. Policajná teória a prax, Bratislava :, 2014, s. 90-96.

útvár, nemá k dispozícii kvalifikovanú osobu na dôslednú obhliadku, zistenie a zaistenie čo aj najjednoduchších stôp tak, ako to bolo v minulosti vo vzťahu k úlohám a možnostiam pomocných kriminalistických technikov. V závere skúmania danej problematiky by sme našu pozornosť chceli taktiež upriamiť na objasnenie pojmov **obhliadka** a **ohliadka**. V praxi sme sa stretli s pedagogickým, ale i pragmatickým výkladom, že ohliadka sa používa pri ohliadke priestupkov a obhliadka pri obhliadke trestných činov. Nie je to však tak. Obhliadka a ohliadka sú z hľadiska ich významu a obsahu totožné, len treba brať do úvahy, že ohliadka je slovenský „prepis“ českého výrazu „**ohledání**“, teda nespisovný výraz pre obhliadku v slovenskom jazyku. Uvedená terminologicky nesprávna situácia vznikla vzhľadom na vzájomné pôsobenie historickej právnej úpravy priestupkového práva a aplikovanú citlivosť trestného práva na zmeny po rozdelení spoločného štátu. Preto správne pomenovanie pre všetky varianty tejto poznávacej metódy je **obhliadka**, napríklad obhliadka miesta činu.

3 Gnozeologické východiská skúmania a práce na mieste činu z pohľadu kriminalistickej taktiky

Každý trestný čin je spáchaný na konkrétnom mieste a v konkrétnom čase. Neexistuje spáchanie kriminalisticky relevantnej udalosti (v užšom ponímaní trestný čin a priestupok), aby nemala svoje miesto a čas spáchania. Miesto činu je spravidla jediným náleziskom stôp po činnosti páchatel'a. Včasným zaistením miesta činu, jeho správnym obhliadnutím a zaistením stôp je možné zistiť najdôležitejšie okolnosti pre objasnenie protiprávnej činnosti. Na druhej strane všetky chyby, ktoré sú vykonané v počiatočnom štádiu práce na mieste činu, možno považovať za prípadný neúspech objasňovanej udalosti. Preto je dôležité, aby policajti, kriminalistickí technici a iné osoby, ktoré sú súčasťou realizácie obhliadky miesta činu, si boli vedomé dôležitosti prvých krokov a opatrení na mieste činu.¹⁶

Miesto činu môžeme charakterizovať z dvoch hľadísk, a to z **právneho a kriminalistického**. V § 12 Trestného zákona je miesto spáchania trestného činu vymedzené ako každé miesto, na ktorom páchatel' konal, alebo nastal, alebo podľa predstavy páchatel'a mal nastať následok predpokladaný týmto zákonom. Vymedzenie miesta činu v Trestnom zákone je rozhodujúcim predpokladom na určenie miestnej príslušnosti útvarov Policajného zboru na vykonanie skráteného vyšetrovania a vyšetrovania. Miestna príslušnosť sa určuje podľa miesta, kde bol trestný čin spáchaný, ak sa miesto spáchania činu nedá zistiť, alebo ak bol trestný čin spáchaný v cudzine, miestne príslušný útvar bude ten, v ktorého obvode obvinený býva, pracuje, alebo sa zdržiava. Ak sa nedajú tieto miesta zistiť alebo sú mimo územia Slovenskej republiky, je miestne príslušný útvar, v ktorého obvode čin vyšiel najavo. Vecná a miestna príslušnosť útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov je upravená interným predpisom, t. j. nariadením ministra vnútra Slovenskej republiky č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov Policajného zboru a útvarov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní v znení neskorších predpisov. Iba z dôvodu úplnosti upresňujeme, že existujú aj útvary, ktoré miestnou príslušnosťou nedisponujú z dôvodu celoštátnej pôsobnosti na úseku odhaľovania a vyšetrovania určených trestných činov, čiže sú výlučne nositeľmi vecnej príslušnosti.¹⁷

Kriminalistika pracuje s miestom činu v **užšom** alebo v **širšom** slova zmysle. V užšom slova zmysle rozumieme miestom činu miesto, kde bol **trestný čin dokonaný**. Toto jednoduché

¹⁶LACA, M. Actual criminalistic view point of crime scene search and their use in the Slovak police practise In. 12 Criminalistics and Forensic Expertology: science, studies, practice, Vilnius : 2016, s. 444-445.

¹⁷LACA, M., MOLNÁROVÁ, I. Gnozeologické východiská skúmania miesta činu In. Dokazovanie a vyšetrovanie trestných činov - národné a svetové trendy : zborník vedeckých prác. - Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2016, s. 88-95.

a jednoznačné vymedzenie miesta činu by nám v mnohých prípadoch nestačilo, keďže páchateľ sa spravidla na spáchanie trestného činu už vopred pripravoval, zaobstarával si potrebné nástroje na jeho spáchanie, typoval si obeť, čakal na vhodný okamih spáchania trestného činu a na týchto miestach zanechával stopy. V procese objasňovania sa nemôžeme zamerať len na miesto, kde bola trestná činnosť dokonaná, ale mali by sme sa zamerať aj na ďalšie miesta, kde je pravdepodobná možnosť výskytu ďalších stôp, ktoré páchateľ mohol zanechať. Tieto ďalšie miesta zahrňujeme do definovania miesta činu v širšom slova zmysle. V **širšom slova zmysle**, miestom činu rozumieme miesto, kde páchateľ vykonal čokoľvek, čo malo príčinnú súvislosť so vzniknutým alebo zamýšľaným výsledkom. Môže existovať celý rad miest, ktoré by sme mohli zaradiť do miesta činu v širšom slova zmysle. Môžu to byť miesta, kde páchateľ odhodil zbraň alebo nástroje, ktoré použil na spáchanie trestnej činnosti, miesto, kde sledoval obeť alebo miesto, kde sa bezprostredne pripravoval na spáchanie trestnej činnosti. Spravidla sú všetky tieto miesta odlišné od miesta, kde došlo k dokonaniu trestného činu a preto je potrebné niektoré z nich zahrnúť aj do zoznamu miest v širšom slova zmysle. Teória trestného práva všeobecne považuje trestný čin za dokonaný, keď sú naplnené všetky zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, i keď treba pamätať aj na trestné činy, pri ktorých dokonanie a dokončenie nastáva v rovnakom okamihu (napr. trestné činy ohrozujúce).¹⁸

Na druhej strane je potrebné poznamenať, že nie každé z naznačených miest môžeme zaradiť do miesta činu v širšom slova zmysle. Vyššie sme spomenuli, že páchateľ si zaobstaráva nástroje a iné pomôcky, aby mohol prekonať prekážky brániace spáchaniu protiprávneho činu. Takúto prípravu vykonáva páchateľ spravidla doma, v prenajatom priestore alebo v blízkosti miesta, kde mieni spáchať trestný čin. V nadväznosti na tieto miesta by bolo nelogické vykonávať obhliadku miesta, ak sú splnené zákonné podmienky na vykonanie domovej prehliadky na zaistenie vecných dôkazov, ktoré súvisia so spáchaním trestného činu. V prípade dopravnej nehody, kde vodič motorového vozidla zrazí chodca, chodec na mieste zomrie a vodič motorového vozidla z miesta dopravnej nehody unikne a vozidlo ukryje na inom mieste vzdialeného od miesta činu, by bolo neadekvátne považovať objekt, kde je zaparkované auto, za miesto činu v širšom slova zmysle. V tomto prípade by mohol policajt vykonať obhliadku motorového vozidla ako veci alebo vykonať prehliadku iných priestorov a pozemkov, pokiaľ ide o objekt, kde je motorové vozidlo zaparkované. Obhliadka motorového vozidla bude teda samostatnou obhliadkou veci a nebude súčasťou obhliadky miesta činu. Každý prípad je iný a jedinečný a preto je dôležité zo strany orgánu činného v trestnom konaní, správne sa rozhodnúť, aký použije dôkazný prostriedok.

Duálne rozdelenie miesta činu (v širšom a užšom slova zmysle) má pre kriminalistiku opodstatnený význam a slúži hlavne na analýzu súvislostí o trestnom čine v procese objasňovania kriminalistickej relevantnej udalosti. Presná definícia miesta činu sa z pohľadu kriminalistiky často spája s pojmom obhliadka miesta činu.

Miesto činu definujeme ako určitý územný priestor alebo miestnosť, kde došlo k vyšetrovanej udalosti, ako aj každé iné miesto, ktoré má súvis s kriminalisticky relevantnou udalosťou.¹⁹

Miesto činu má na základe vyššie popísaných definícií tieto znaky:

- **Vymedzený priestor** – rozumieme ním určitý priestor, v ktorom sa odohrala skúmaná udalosť.
- **Náhodná, alebo zámerná udalosť** – ide o udalosť, ktorá je predmetom kriminalistického objasňovania.

¹⁸LACA, M. Obhliadka. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017, s. 6-10.

¹⁹LACA, M. Obhliadka. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017, s. 8.

- **Podozrenie zo spáchania trestného činu** – pri vyšetrovaní každej kriminalisticky relevantnej udalosti máme určitú mieru podozrenia, že bol trestný čin spáchaný. Na začiatku vyšetrovania môže byť táto pravdepodobnosť nižšia, preto je dôležité vykonať obhliadku na mieste činu, ktoré nám poskytne viac informácií.
- **Protiprávnosť činu** – na to, aby sme uskutočňovali procesné úkony v procese vyšetrovania je potrebné, aby bol vykonaný protiprávny čin. Pokiaľ by bolo od začiatku zrejmé, že protiprávnosť chýba, bolo by irelevantné obhliadku vykonať. (Poznámka: ak je v texte použitý pojem vyšetrovanie, máme na mysli vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie).

V niektorých kriminalistických publikáciách sa môžeme stretnúť s pojmami ako **miesto nálezu a miesto zaistenia**. **Miestom nálezu** rozumieme miesto, kde bol nájdený kriminalisticky relevantný objekt. Kriminalisticky relevantný objekt je objekt, ktorý má súvis s objasňovanou udalosťou. Miesto nálezu sa **odlišuje od miesta činu** tým, že:

- Miesto nálezu môže byť takým miestom, kde páchatel vôbec nebol.
- Ak bol páchatel na tomto mieste, tak nevyvíjal takú činnosť, ktorá je obligatórnou súčasťou skutkovej podstaty trestného činu.
- Ide väčšinou o miesta, kde okrem nájdených vecí a eventuálnych stôp na nich nie sú žiadne ďalšie stopy.²⁰

Potrebné je rozlíšiť aj miesto nálezu v **otvorenom priestore a miesto nálezu v budovách alebo v miestnostiach**. Miesto nálezu v otvorenom priestore nám môže poskytnúť informácie o činnosti subjektu (stopy chôdze, stopy pneumatík dopravného prostriedku a iné). Pri nájdení mŕtvoly ženy, ktorá bola znásilnená a dohodaná, ale dokázala niekoľko desiatok metrov uniknúť z miesta udalosti a zomrela na inom mieste nás budú v súvislosti s objasňovaním trestného činu zaujímať aj stopy, ktoré vznikli v trajektórii z miesta udalosti na miesto, kde osoba zomrela, čiže miesto nálezu. V takýchto prípadoch sa môže obhliadka vykonávať od miesta činu k miestu nálezu alebo opačne.

Za miesto zistenia považujeme zvláštny prípad označenia jednej časti miesta činu v jeho širšom poňatí, ktorého označenia si vyžiadali niektoré špecifické trestné činy, najmä trestné činy na prepravovaných osobách alebo prepravovanom tovare. V policajnej praxi sa môžeme stretnúť aj s pojmom „miesto trestného činu“. Tento termín je skôr právny, ale vychádza z kriminalistického vymedzenia miesta činu. Ide hlavne o miesta, kde bolo dokázané, že na nich bol spáchaný trestný čin. Ak by sme porovnávali terminológiu „miesto činu“ a „miesto trestného činu“, tak pojem „miesto trestného činu“ je užší ako pojem „miesto činu“. Medzi miestom činu a vyšetrovaným trestným činom je pevné spojenie. V hraniciach miesta činu sa toto spojenie môže prejavovať tým, že:

- Trestný čin bol spáchaný s pomocou nástrojov alebo prostriedkov, ktoré ostali na mieste alebo boli vzaté z tohto miesta.
- Trestný čin smeroval proti jednému z objektov nachádzajúcich sa na danom mieste.
- Na predmetoch zostali stopy konania páchatel'a.

4 Práca na mieste činu z pohľadu kriminalistickej taktiky

Prácu na mieste činu rozdeľujeme do troch hlavných činností:

- Zaistenie miesta činu.

²⁰LACA, M. Actualcriminalisticviewpoint of crimescenesearch and theiruse in the Slovak police practise In. 12 Criminalistics and ForensicExpertology: science, studies, practice, Vilnius : 2016, s. 444-445.

- Obhliadka miesta činu.
- Dokumentácia miesta činu.

Policajt musí nevyhnutne disponovať znalosťami o zaistení miesta činu, aby nedochádzalo už od začiatku k chybám, ktoré bývajú príčinou neúspechu. Po prijatí a preverení oznámenia o udalosti, činnosť príslušníkov Policajného zboru na mieste činu do príchodu výjazdovej skupiny **riadi veliteľ hliadky** Policajného zboru (ďalej len „veliaci policajt“). Veliacim policajtom je veliteľ hliadky obvodného oddelenia Policajného zboru. V prípade trestného činu spáchaného v obvode železníc a železničnej dopravnej nehody je veliacim policajtom **veliteľ hliadky železničnej polície**; v prípade cestnej dopravnej nehody je **veliacim policajtom veliteľ hliadky služby dopravnej polície**. Ak na mieste činu vykonáva činnosť viac hliadok Policajného zboru, veliacim policajtom je veliteľ hliadky, ktorá prišla na miesto činu prvá. Ak na miesto činu neprišla ako prvá hliadka, ktorá je na realizáciu príslušná, do jej príchodu určí veliaceho policajta operačné stredisko.

Veliaci policajt do príchodu výjazdovej skupiny najmä:²¹

- Vykonáva opatrenia na odvrátenie nebezpečenstva a zabránenie ďalších škôd na živote, zdraví a majetku.
- Zisťuje druh a rozsah zranení, rozsah spôsobených škôd, zabezpečuje poskytnutie prvej pomoci zraneným osobám a privolanie zdravotnej záchrannej služby.
- Zabráňuje páchateľovi v pokračovaní alebo dokonaní trestného činu, vykonáva opatrenia na zadržanie páchateľa, opatrenia na pátranie po páchateľovi a veciach dôležitých pre trestné konanie.
- Vykonáva opatrenia na zabezpečenie miesta činu.
- Po príchode výjazdovej skupiny na miesto činu až do skončenia činnosti výjazdovej skupiny na mieste činu sa riadi príkazmi vedúceho výjazdovej skupiny.

Ak na mieste zasahuje iná zložka integrovaného záchranného systému (ďalej len „záchranná zložka“), veliaci policajt **v prípade potreby** zaisťuje bezpečnosť zasahujúcich členov, uzatvorí miesto zásahu alebo prístupové cesty na miesto zásahu, vrátane zamedzenia vstupu osobám, ktorých prítomnosť nie je potrebná a poskytuje potrebnú súčinnosť podľa požiadaviek veliteľa zásahu príslušnej záchrannej zložky (ďalej len „veliteľ zásahu“). Veliteľ zásahu po skončení zásahu zabezpečí a odovzdá miesto zásahu veliacemu policajtovi alebo vedúcemu výjazdovej skupiny a ďalej sa riadi jeho príkazmi. Veliaci policajt alebo vedúci výjazdovej skupiny sú vo vzťahu k záchranným zložkám v priebehu a po skončení zásahu oprávnení vykonávať opatrenia na zabezpečenie miesta činu.²²

Po odovzdaní miesta činu vedúcemu výjazdovej skupiny veliaci policajt zotrvá na mieste, zabezpečuje ochranu miesta činu, členov výjazdovej skupiny a v prípade potreby poskytuje výjazdovej skupine potrebnú súčinnosť. Veliaci policajt zisťuje od veliteľa zásahu informácie o počte a zložení záchranných zložiek, ktoré vykonali zásah; ak tomu bránia iné okolnosti, veliaci policajt tieto informácie vyžiada prostredníctvom operačného strediska príslušnej záchrannej zložky, a to spravidla po skončení zásahu.

V prípade poskytnutia **neodkladnej zdravotnej starostlivosti zraneným osobám** veliaci policajt zisťuje na mieste činu alebo na operačnom stredisku príslušnej záchrannej zdravotnej

²¹LACA, M. Možnosti využitia Európskeho manuálu najlepších postupov pre prácu na mieste činu a obhliadky ako dôkazného prostriedku v procese vyšetrovania In. Právni rozpravy 2017s podtitulem "Právo a bezpečnosť" : ročník VII, Hradec Králové, 2017, s. 6-13

²²LACA, M. Niekoľko poznámok k jednotlivým druhom obhliadky In: Prieniky trestného práva a iných právnych odvetví, zborník príspevkov z vedeckej konferencie Paneurópske právnické dni, 4. elektronická konferencia : 23. - 26. máj 2016, s. 93-102.

služby, totožnosť osoby, ktorej bola poskytnutá neodkladná zdravotná starostlivosť a zdravotnícke zariadenie, do ktorého bola takáto osoba prepravená. O činnosti na mieste činu vyhotoví veliaci policajt záznam, ktorý odovzdá vedúcemu výjazdovej skupiny a operačnému stredisku. Ak vyhotoveniu a odovzdaniu záznamu bránia objektívne dôvody, urobí tak bezodkladne po odpadnutí prekážky, ktorá tomu bránila.²³

Zabezpečenie miesta činu

Za účelom zabezpečenia miesta činu veliaci policajt:

- Uzatvára a vyznačuje vhodným spôsobom miesto činu; v prípade potreby vyznačuje a uzatvára prístupovú cestu pre výjazdovú skupinu alebo pre záchranné zložky.
- Určuje záchranným zložkám vyhradený priestor po skončení zásahu, ak bude ich prítomnosť na mieste činu potrebná.
- Vykazuje nepovolané osoby z miesta činu.
- Zamedzuje vstupu alebo pohybu nepovolaných osôb na mieste činu.
- Vyhradzuje, ak je to možné, nepovolaným osobám vhodné miesto.

Za účelom zabezpečenia miesta činu veliaci policajt zabezpečuje, aby:

- okrem stôp vytvorených pri činnosti záchranných zložiek, neboli vytvárané nové stopy,
- nedošlo k poškodeniu alebo znehodnoteniu stôp trestného činu,
- boli zaznamenané všetky zmeny na mieste činu, najmä manipulácia s mŕtvolou, prinesené alebo odnesené veci a stopy, ktoré vznikli v súvislosti s činnosťou záchranných zložiek,
- boli vhodným spôsobom ochránené stopy pred poškodením alebo zničením poveternostnými vplyvmi,
- v prípade potreby presunu stôp na iné miesto, boli miesta ich nálezu označené a manipuláciou so stopami nedošlo k ich poškodeniu alebo znehodnoteniu,
- na mieste činu nikto nejedol, nepil a nefajčil, bezdôvodne nemanipuloval s predmetmi a nezanechával na mieste činu akékoľvek predmety.

Odstraňovanie, premiestňovanie alebo iná manipulácia so stopami alebo inými predmetmi, vecami alebo materiálom na mieste činu, pokiaľ to nie je nevyhnutné na odstránenie bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva, **je do prevzatia miesta činu výjazdovou skupinou zakázané**. Po prevzatí miesta činu výjazdovou skupinou možno odstrániť, premiestniť alebo inak manipulovať so stopami alebo inými predmetmi, vecami alebo materiálom na mieste činu len **so súhlasom vedúceho výjazdovej skupiny**. Ak je takáto zmena na mieste činu nevyhnutná, vedúci výjazdovej skupiny zabezpečí jej zadokumentovanie dostupnými technickými prostriedkami.

Vstup na miesto činu

Do príchodu výjazdovej skupiny **je vstup a pohyb** akýchkoľvek osôb na mieste činu **zakázaný**, s výnimkou veliaceho policajta alebo ním určeného príslušníka Policajného zboru za účelom vykonania úkonov na zabezpečenie miesta činu. Počas výkonu obhliadky miesta činu až do jej ukončenia, je iným osobám okrem členov výjazdovej skupiny určených vedúcim výjazdovej skupiny, vstup na miesto činu zakázaný. **Ak to povaha veci vyžaduje**, vedúci výjazdovej skupiny **povolí vstup inej osoby** na miesto činu a do zápisnice o obhliadke miesta činu uvedie osobné údaje takejto osoby, čas, po ktorý sa osoba na mieste zdržiavala a

²³LACA, M. The activity of the riot police at place of the criminalistics relevant event In. Kriminalistika ir teismo ekspertologija mokslas, studijos, praktika : 15, Kaunas, 2019, s. 417-418.

dôvod jej prítomnosti na mieste činu. Ak je osobou príslušník Policajného zboru, príslušník Hasičského a záchranného zboru alebo príslušník Horskej záchrannej služby, ak to povaha veci vyžaduje, poskytne porovnávací materiál pre potreby prípadného znaleckého skúmania. V prípade inej osoby postupuje veliaci policajt podľa § 20a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“). V prípade kriminalistických technikov a expertov sa postupuje podľa pokynu riaditeľa Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru č. 3/2010 o postupe pri spravovaní a využívaní oddelených subdatabáz v informačnom systéme CODIS a v informačnom systéme AFIS.

Činnosť na mieste činu pri zásahu Hasičského a záchranného zboru

V prípade podozrenia zo spáchania trestného činu v súvislosti s požiarom, dopravnou nehodou, haváriou, nálezom alebo výskytom nebezpečného materiálu alebo únikom nebezpečnej látky alebo pri ohrození životného prostredia, veliteľ zásahu po skončení zásahu zabezpečí odsun síl a prostriedkov do vyhradeného priestoru a miesto zásahu odovzdá veliacemu policajtovi alebo vedúcemu výjazdovej skupiny. Ak to povaha veci vyžaduje, policajt požiada príslušné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru o poskytnutie záznamov.

V prípade požiaru vedúci výjazdovej skupiny, ak to povaha veci vyžaduje:²⁴

- Stanoví v spolupráci s veliteľom zásahu hranice obhliadky miesta činu.
- Postupuje v súčinnosti s orgánom odborného vyšetřovania Hasičského a záchranného zboru a znalcom z príslušného odboru.

V prípade dopravnej nehody cestnej, železničnej, plavebnej alebo leteckej (ďalej len „dopravná nehoda“) sa veliaci policajt alebo vedúci výjazdovej skupiny na mieste činu riadi príkazmi veliteľa zásahu **až do času, kedy bude miesto činu bezpečné**. Vedúci výjazdovej skupiny na mieste dopravnej nehody postupuje v súčinnosti s orgánom odborného vyšetřovania Hasičského a záchranného zboru, a ak to povaha veci vyžaduje, zabezpečí na mieste činu znalca z príslušného odboru. Prevoz dôkazov na miesto ich skúmania po vykonaní obhliadky miesta činu, po dohode s orgánom odborného vyšetřovania, zabezpečí policajt. Vedúci výjazdovej skupiny na mieste činu:²⁵

- **Cestnej dopravnej nehody** postupuje v súčinnosti s policajtom zaradeným do výjazdovej služby na úseku objasňovania dopravných nehôd príslušného dopravného inšpektorátu.
- **Železničnej dopravnej nehody** spolupracuje s vyšetřovacím orgánom, ktorým je Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, manažérom infraštruktúry a železničným podnikom.
- **Plavebnej dopravnej nehody** spolupracuje s plavebným inšpektorom Dopravného úradu. V prípade plavebnej nehody plavidla ozbrojených síl, Policajného zboru, civilnej ochrany a colných orgánov odborné vyšetřovanie plavebnej nehody vykonáva spoločná komisia vytvorená zo zástupcov Dopravného úradu, ozbrojených síl, Policajného zboru, civilnej ochrany a colných orgánov.
- **Leteckej dopravnej nehody** postupuje podľa Zmluvy o koordinácii postupu a o súčinnosti orgánov rezortu dopravy, vnútra a obrany pri vyšetřovaní leteckých nehôd a

²⁴LACA, M. Actual criminalistic view point of crime scene search and their use in the Slovak police practise In. 12 Criminalistics and Forensic Expertology: science, studies, practice, Vilnius : 2016, s. 442-443.

²⁵LACA, M., Obhliadka miesta dopravnej nehody In: Trestnéprávní a kriminalistické aspekty dokazování, Praha : 2018, s. 164-170.

LACA, M. Crime scene search of car accidents in Slovak Republic In : Criminalistics and forensic expertology science, studies, practice, Odesa : 2018, s. 89-95.

vážnych incidentov, uzatvorenej k Dohovoru o medzinárodnom civilnom letectve 7. decembra 1944 v Chicagu.

Odstraňovanie následkov dopravnej nehody na mieste činu, najmä odstraňovanie, premiestňovanie alebo iná manipulácia so stopami alebo inými predmetmi, vecami alebo materiálom na mieste činu, pokiaľ to nie je nevyhnutné na odstránenie bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva, **je do prevzatia miesta činu výjazdovou skupinou zakázané.** Po prevzatí miesta činu výjazdovou skupinou možno odstrániť, premiestniť alebo inak manipulovať so stopami alebo inými predmetmi, vecami alebo materiálom na mieste činu len so súhlasom vedúceho výjazdovej skupiny. Ak je takáto zmena na mieste činu nevyhnutná, vedúci výjazdovej skupiny zabezpečí jej zadokumentovanie dostupnými technickými prostriedkami.

V prípade nálezu alebo výskytu jadrových alebo rádioaktívnych materiálov, vysokorizikových chemických látok, vysoko rizikových biologických agensov, toxínov alebo iných materiálov majúcich nebezpečné vlastnosti pre život a zdravie ľudí alebo pre životné prostredie (ďalej len „nebezpečný materiál“), činnosť záchranných zložiek na mieste činu riadi a koordinuje veliteľ zásahu, ak nie je určené inak. Veliaci policajť alebo vedúci výjazdovej skupiny sa na mieste činu riadi príkazmi veliteľa zásahu až do času, keď bude miesto činu bezpečné. Ak je miesto činu bezpečné, vedúci výjazdovej skupiny prevezme od veliteľa zásahu miesto činu po odsune síl a prostriedkov. Veliaci policajť alebo vedúci výjazdovej skupiny po dohode s veliteľom zásahu určia ochranné prostriedky, miesto, postup pri vstupe a výstupe z miesta kontaminovaného nebezpečným materiálom a charakter vykonávaných činností tak, aby nedošlo k ohrozeniu života a zdravia. Veci a stopy kontaminované nebezpečným materiálom zaisťuje vedúci výjazdovej skupiny prostredníctvom oprávneného subjektu.²⁶

Činnosť na mieste činu v horskej oblasti, jaskyni alebo v priepasti

V prípade podozrenia zo spáchania trestného činu v ťažko dostupnom horskom teréne, jaskyni alebo priepasti (ďalej len „horský terén“) príslušník horskej záchrannej služby (ďalej len „záchrannár“) poskytuje členom výjazdovej skupiny potrebnú súčinnosť podľa § 4 ods. 2 písm. g) zákona č. 544/2002 Z. z. o Horskej záchrannej službe v znení neskorších predpisov. Členovia výjazdovej skupiny sa v horskom teréne pohybujú tak, aby neohrozili vlastnú bezpečnosť a bezpečnosť iných osôb prítomných na mieste činu a riadia sa príkazmi záchrannára. Rozhodnutie záchrannára o prítomnosti členov výjazdovej skupiny na mieste činu je pre vedúceho výjazdovej skupiny záväzné. Ak v horskom teréne z dôvodu objektívneho nebezpečenstva nie je možné zabezpečiť prítomnosť výjazdovej skupiny na mieste činu, záchrannár vyhotoví obrazový záznam alebo iný záznam o príčine a priebehu záchrannej činnosti podľa § 4 ods. 2 písm. h) zákona č. 544/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov. Ak to povaha veci vyžaduje, zaisťí stopy, a to bez vykonania obhliadky miesta činu. V prípade potreby konzultuje svoj postup s výjazdovou skupinou. V trestnom konaní možno záchrannára vypočuť v procesnom postavení svedka a záznam použiť ako dôkaz v trestnom konaní. Po premiestnení mŕtvol, časti ľudského tela, kostrového nálezu alebo inej stopy trestného činu do prístupného terénu tieto záchrannár odovzdá výjazdovej skupine, ktorá vykoná ich obhliadku.²⁷

²⁶LACA, M. Obhliadka. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017, s. 8-14.

²⁷Actualcriminalisticviewpoint of crimescenesearch and theiruse in the Slovak police practise In. 12 Criminalistics and ForensicExpertology: science, studies, practice, Vilnius : 2016, s. 446-450.

Činnosť na mieste činu v bani alebo banskom priestore

V prípade záchranných prác v bani alebo inom podzemnom priestore (ďalej len „baňa“), činnosť banských záchranných zložiek riadi a koordinuje vedúci likvidácie havárie podľa § 11 výnosu Slovenského banského úradu č. 4401/1987 o plánoch zdolávania závažných prevádzkových nehôd v hlbinných baniach. Po ukončení záchranných prác vedúci likvidácie havárie zabezpečí odsun síl a prostriedkov z miesta činu do vyhradeného priestoru. Ak je miesto činu bezpečné, odovzdá ho vedúcemu výjazdovej skupiny. **Vedúci výjazdovej skupiny spolupracuje s operátorom Hlavnej banskej záchrannej stanice v Prievidzi.**

Členovia výjazdovej skupiny sa v prípade podozrenia zo spáchania trestného činu v bani pohybujú tak, aby neohrozili vlastnú bezpečnosť a bezpečnosť iných osôb prítomných na mieste činu a riadia sa príkazmi vedúceho likvidácie havárie. Ak z dôvodu objektívneho nebezpečenstva nie je možné zabezpečiť prítomnosť výjazdovej skupiny na mieste činu, vedúci likvidácie havárie miesto činu zadokumentuje, a to bez vykonania obhliadky miesta činu; v prípade potreby konzultuje svoj postup s výjazdovou skupinou. V trestnom konaní možno vedúceho likvidácie havárie alebo poverenú osobu **vypočuť v procesnom postavení svedka**. Vedúci výjazdovej skupiny, ak to povaha veci vyžaduje, na mieste činu postupuje v súčinnosti s odbornou vyšetrovacou komisiou menovanou Hlavným banským úradom a znalcom z príslušného odboru; v prípade potreby zabezpečí v súčinnosti s odbornou vyšetrovacou komisiou prevoz dôkazov na miesto ich ďalšieho skúmania.

Činnosť na mieste činu v prípade nálezu alebo použitia výbušniny, nástražného výbušného systému, výbušného predmetu alebo munície

V prípade nálezu výbušniny, nástražného výbušného systému, výbušného predmetu alebo munície (ďalej len „výbušnina“) alebo podozrenia zo spáchania trestného činu s použitím výbušniny, činnosť príslušníkov Policajného zboru na mieste činu, vrátane činnosti záchranných zložiek, ak sú prítomné na mieste činu, riadi do príchodu odborne spôsobilej osoby veliaci policajt. Veliaci policajt prostredníctvom operačného strediska vyžiada vyslanie pyrotechnika na miesto činu. Veliaci policajt:

- Vytýči a uzavrie ohrozený priestor a príjazdové cesty.
- Zabezpečí evakuáciu ohrozených osôb, zvierat a vecí.
- Žiada prostredníctvom operačného strediska o vyslanie potrebného počtu príslušníkov Policajného zboru na zabezpečenie ochrany, a v prípade potreby, o vyslanie a spoluprácu iných záchranných zložiek.

Po príchode pyrotechnika na miesto činu sa veliaci policajt alebo vedúci výjazdovej skupiny riadia jeho príkazmi, **výjazdová skupina môže vstúpiť na miesto činu len na základe rozhodnutia pyrotechnika**, že miesto činu je bezpečné. Vedúci výjazdovej skupiny zabezpečí účasť expertov z odvetví kriminalistická pyrotechnika a kriminalistická chémia na obhliadke miesta činu pri podozrení zo spáchania trestného činu s použitím výbušniny. Pri náleze munície nesúvisiacej s trestným konaním (vojnové nálezy) policajt zabezpečí na mieste nálezu účasť pyrotechnika.

Činnosť na mieste činu v prípade použitia ručnej strelnej zbrane

Vedúci výjazdovej skupiny zabezpečí účasť expertov z odvetví kriminalistická balistika a kriminalistická chémia na obhliadke miesta trestného činu spáchaného so strelnou zbraňou, ak bude v ďalšom konaní potrebné skúmať predmety zasiahnuté strelbou, vedľajšie produkty výstrelu a okolnosti súvisiace so strelbou, najmä stanovisko strelca, smer strelby a vzdialenosti strelby. V policajnej praxi sú spravidla prvými policajtmi na mieste činu tí, ktorí sú zaradení **na obvodnom oddelení Policajného zboru** vo funkcii referent alebo referent s územnou a objektovou zodpovednosťou, alebo príslušníci pohotovostnej motorizovanej

jednotky, alebo dopravného inšpektorátu. Postup zaistenia miesta činu zaradujeme do niekoľkých etáp, ktoré systematicky na seba nadväzujú.²⁸

Medzi tieto etapy zaradujeme:

- Prvý zásah príslušníkov Policajného zboru, ktorí vykonajú prvotné a neodkladné opatrenia.
- Odvedenie nepovolaných osôb z miesta činu.
- Zistenie svedkov.
- Uzavretie a zaistenie miesta činu.
- Prenasledovanie páchatel'a z miesta činu (takzvané pátranie po horúcej stope).
- Vyžiadanie špecialistov na vykonanie obhliadky.

Prvý zásah príslušníkov PZ, ktorí vykonávajú prvotné a neodkladné opatrenia.

Za prvotné opatrenia, ktoré sú realizované spravidla pri prvom zásahu, sú považované predovšetkým:²⁹

- Prekazenie prebiehajúceho konania páchatel'a, ktoré je možné považovať za nedovolený stíhateľný skutok.
- Okamžité pátranie po páchatel'ovi s cieľom zadržať ho a súčasne zaistiť nástroje.
- Zabezpečenie poskytnutia prvej pomoci a lekárskeho ošetrovania zraneným osobám.
- Zaistenie totožnosti poškodených svedkov a účastníkov.

Povinnosťou príslušníkov Policajného zboru zaisťujúcich miesto činu je, aby do príchodu policajta (§ 10 ods. 8 Trestného poriadku), zaistili miesto činu v pôvodnom stave. Pokiaľ ide o trestný čin, úlohou príslušníka Policajného zboru je zabezpečiť ho v stave, v akom ho nechal páchatel', teda v stave, v akom bolo miesto nájdené prvou osobou. Príslušník Policajného zboru, ktorý vstupuje na miesto činu musí dbať hlavne o to, aby nevytvoril nové stopy a nepoškodil stopy, ktoré tam zanechal páchatel' alebo obeť. **V tejto etape sa uplatňuje zásada, že všetky potrebné skutočnosti sa overujú zrakom, nie hmatom.**

Hmat sa využije za predpokladu zistenia zdravotného stavu osoby, u ktorej je možné vidieť známky ohrozenia života. V súvislosti s poskytnutím prvej zdravotnej pomoci môžu vstúpiť na miesto činu aj iné osoby, napríklad lekár. Ich prvoradou úlohou je zabezpečiť záchranu človeka.

Úlohou príslušníka Policajného zboru v tomto prípade je zabezpečenie, aby na miesto činu viedla jedna prístupová cesta a nedochádzalo k zbytočnému pohybu osôb na mieste. Prístupovou cestou je tá, ktorá bola použitá ako prvá, prvou osobou, ktorá prišla na miesto činu. Príchodovú cestu je potrebné dôkladne obhliadnuť, aby nedošlo k poškodeniu stôp. Táto cesta sa použije aj na prevoz zraneného zdravotníckym personálom. Prístupová cesta (jediná) má význam i pri použití služobného psa, pretože prechádzaním osôb na mieste činu ľubovoľným smerom, sú vytvárané nové pachové stopy, ktoré môžu rušiť alebo ovplyvňovať prácu služobného psa.

Vplyv poveternostných podmienok môže stopu znehodnotiť a preto je potrebné, aby pred vykonaním obhliadky policajt, ktorý zaisťuje miesto činu tieto stopy ochránil. Môžu to byť stopy biologické, vlhké stopy obuvi, pneumatík, zvierat, stopy, ktoré sa nachádzajú v snehu

²⁸Actual criminalistic view point of crimescenesearch and their use in the Slovak police practise In. 12 Criminalistics and Forensic Expertology: science, studies, practice, Vilnius : 2016, s. 442-443.

²⁹LACA, M.2017. Obhliadka. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, s. 17-20.

a podobne. Taktiež je potrebné venovať pozornosť ochrane ľahkých predmetov, akými sú napríklad roztrhané písomnosti, ktoré môžu byť prenesené vetrom na iné miesta. Práca policajta, ktorý zaisťuje miesto činu, je náročná. On sám musí najlepšie vedieť, ako môže stopy pred poškodením zachrániť. Niektoré stopy, ktoré sa nachádzajú v sypkých hmotách je potrebné prikryť ochranným predmetom, ale zásadne neprikryjeme stopu tak, že sa na stopu pevne položí napríklad doska. Ak by sa priložila doska na stopu krvi, tak by sa krv rozmazala na ochranný predmet. Ak policajt vyhodnotí na mieste činu, že nie je potrebné predbežne ochrániť stopy, nechá ich na mieste bez zmeny.

Odvedenie nepovolaných osôb z miesta činu. Z medializovaných prípadov vieme, že každý závažnejší trestný čin priláka množstvo nepovolaných osôb na miesto činu alebo do jeho blízkeho okolia. Tieto osoby môžu predstavovať určitý druh hrozby na mieste činu alebo v blízkom okolí miesta činu, pretože niekedy môžu úmyselne alebo neúmyselne ničiť stopy a vytvárať nové stopy a vecné dôkazy. Príslušník Policajného zboru je preto povinný vyzvať všetky nepovolené osoby, aby miesto alebo miesto blízko kriminalisticky relevantnej udalosti opustili, a to v rozsahu predpokladanom pre úspešný priebeh obhliadky. Ak nepomôže dohovor a výzva, nepovolané osoby sa z týchto miest odvedú. V blízkosti miesta zotrávajú len tie osoby, ktorých prítomnosť bude potrebná pre ďalšie vyšetrovanie.³⁰

Uzavretie miesta činu. Miesto kriminalisticky relevantnej udalosti musí byť zaistené a uzavreté až do príchodu policajtov, ktorí preberajú vyšetrovanie. Miesto činu sa spravidla zaisťuje páskou „POLÍCIA VSTUP ZAKÁZANÝ“. Uzatvorením miesta činu sa rozumie uzatvorenie vymedzeného priestoru a jeho stráženie proti vniknutiu nepovolaných osôb. Zaisťuje sa celý priestor, hlavne kde sú viditeľné stopy, ktoré môžu mať vzťah ku kriminalisticky relevantnej udalosti. Spravidla sa ľahšie uzatvárajú uzatvorené priestranstvá, napríklad byty, skladiská, ohradené ihriská ako otvorené priestory. Jedno z nebezpečenstiev v uzatvorenom priestore, napríklad pri bytoch, predstavuje porušovanie miesta, či už rodinnými príslušníkmi alebo osobami, ktoré majú k priestoru voľný prístup. Tieto osoby sa v dôsledku rozrušenia z udalosti orientujú na absurdné upratovanie, a ak je na mieste činu mŕtvola, prístupujú k nej, prípadne menia jej polohu, čím ničia stopy. Príslušník Policajného zboru zaisťujúci miesto činu v byte alebo v uzatvorených priestoroch musí byť obzvlášť pozorný a nedovoliť nikomu vstúpiť na miesto činu okrem osôb, ktoré majú oprávnený prístup. Niekedy je potrebné zaistiť nielen miestnosť kriminalisticky relevantnej udalosti, ale i miesto súvisiace s kriminalisticky relevantnou udalosťou, napríklad príchodovú cestu.

V prírode sa využívajú na zaistenie miesta činu rôzne komunikácie, lesné okraje alebo umelé hranice. Ťažkosti s uzatvorením miesta činu nastávajú pri väčších dopravných nehodách, na frekventovaných križovatkách, pri leteckých nehodách alebo železničných nehodách, pri požiaroch alebo explóziách. Niekedy je ťažké zaistiť miesto tak, aby boli dodržané všetky zásady. Napríklad hasiči pri vykonávaní svojej činnosti musia mať určitú voľnosť, ktorá sa nedá obmedziť nariadením, že smú používať len jednu cestu. Pri dopravných nehodách sa spravidla uzatvorí celá komunikácia a stanoví sa obchádzka. Ak nie je možné stanoviť obchádzku, napríklad v prípade dopravnej nehody na diaľnici, je potrebné zaistiť miesto činu po dohovore so Železnicami Slovenskej republiky. Pri leteckých nehodách je dôležité zaistiť miesto činu v čo najširšom možnom okruhu, aby sa našli všetky stopy, ktoré môžu prispieť k objasneniu kriminalisticky relevantnej udalosti. Pri vzniknutých požiaroch príslušník Policajného zboru musí vyvinúť takú aktivitu, i keď je to v mnohých prípadoch značne obťažné až nerealizovateľné, aby zaisťované miesto zostalo nedotknuté. Pri uzatváraní miesta

³⁰LACA, M. The activity of the riot police at place of the criminalistics relevant event In. Kriminalistika ir teismo ekspertologija mokslas, studijos, praktika : 15, Kaunas, 2019, s. 411-419.

HEJDA, J., LACA, M. Aktuálne problémy dodržiavania zásad kriminalistickej obhliadky a dokumentácie miesta činu In. Pokroky v kriminalistice, Praha : 2015, s. 42-48

činu musí príslušník Policajného zboru, ktorý prišiel na miesto ako prvý a zaistuje ho, tiež zistiť:

- Či došlo na mieste činu pred jeho príchodom k nejakým zmenám, ak áno, aké zmeny to boli.
- Na ktoré predmety sa siahalo, prečo, kým, kedy a ako.

Zabezpečenie svedeckých výpovedí. Každá informácia určitým spôsobom napomáha k objasneniu kriminalisticky relevantnej udalosti. Preto príslušník Policajného zboru, ktorý zaistuje miesto činu, zaistuje aj výpovede svedkov a osoby, ktoré prípad oznámili alebo prišli na miesto ako prví. Ak je na mieste viacero svedkov, je vhodné, aby tieto osoby boli od seba oddelené, aby sa neskresľovali výpovede. Cieľ získania svedeckých výpovedí spočíva v zabezpečení objektívnych informácií a vytvorení si predstavy o priebehu udalosti (kadiaľ páchateľ prišiel, kadiaľ unikol, či skutok vykonal sám alebo s niekým a iné). Osoby, ktoré majú význam pre vyšetrovanie sú:³¹

- Osoby, ktoré vec oznámili.
- Osoby, ktoré na miesto prišli ako prví.
- Svedkovia, ktorí boli na mieste činu tesne pred vykonaním činu alebo pred udalosťou.
- Svedkovia, ktorí videli pred činom páchateľa, alebo podozrivú osobu k miestu prichádzať, alebo z miesta odchádzať.
- Svedkovia, ktorí videli alebo mohli vidieť priebeh činu, alebo udalosti, alebo aspoň jej časť.
- Ostatné fyzické osoby, ktoré z akéhokoľvek dôvodu môžu prispieť svojimi údajmi k objasneniu veci.
- Poškodení (obete) pri popise trestného činu, pri určovaní škody.

Prenasledovanie páchateľa z miesta činu. Ak zo získaných informácií na mieste činu zistíme smer úteku páchateľa, prípadne typ, výrobnú značku, popis motorového vozidla, je nevyhnutné okamžite vykonať stíhanie páchateľa z miesta činu, prípadne vyhlásiť pátranie cez operačného dôstojníka, ktorý uvedie potrebné informácie, aby príslušníci Policajného zboru vedeli, na koho a na čo majú sústrediť pozornosť. Činnosť spojená s prenasledovaním páchateľa nesmie v žiadnom prípade ohroziť alebo oneskoriť vykonávanie vyšetrovacích úkonov na mieste činu.

ZÁVER

Vzájomná previazanosť jednotlivých úkonov súvisiacich s primárnym pôsobením policajtov prvého kontaktu s miestom vzniku policajne relevantnej udalosti (s miestom činu) a sekundárnym pôsobením policajtov realizujúcich následné sekundárne procesné úkony vytvára kľúčový faktor úspešnosti procesu odhaľovania a objasňovania policajne relevantných udalostí. Kooperatívny vzťah súčinnosti uvedených subjektov predstavuje súhrn organizačno-taktických, metodických, ako aj procesných postupov vykonávaných na základe konkrétnych zásad. Optimalizácia predmetného procesu je podmienená jednak efektívnosťou celoživotného vzdelávania samotných realizátorov a aj ich aplikačnými skúsenosťami postupne nadobúdanými v procese realizácie jednotlivých druhov policajno-bezpečnostných činností, a to či už v nadväznosti na primárnu, či sekundárnu fázu ich realizácie. Je nespochybniteľnou skutočnosťou, že dôležitosť a význam tohto procesu zohráva kľúčovú rolu

³¹LACA, M. The activity of the riot police at place of the criminalistics relevant event In. Kriminalistika ir teismo ekspertologija mokslas, studijos, praktika : 15, Kaunas, 2019, s. 411-419.

v procese dosahovania vytýčených bezpečnostných cieľov, ktoré sú bezprostredne naviazané na proces odhaľovania a objasňovania takýchto udalostí a zistenia páchatel'ov jednotlivých skutkov. Verejnosť pozorne vníma celý tento proces a formuje si názor na akcieschopnosť a spôsobilosť policajtov realizujúcich predmetné úkony a tým sa formuje aj názor na profesionalitu policajtov, a čo možno považovať za kľúčový faktor uvedený proces môže pozitívne vplývať na dôveryhodnosť v Policajný zbor.

Použitá literatúra

1. CHMELA, Z. 2007. *Management výkonných organizačných článků*. Policejní akademie ČR v Praze. Praha 2007. ISBN 978-80-7251-259-1.
2. NESVADBA, A. 2004. *Teória policajných a bezpečnostných činností*. Bratislava. 2004. ISBN 80-8054-324-0.
3. Nariadenie prezidenta Policajného zboru č. 80/2018 o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru
4. HEJDA, J., LACA, M. Aktuálne problémy dodržiavania zásad kriminalistickej obhliadky a dokumentácie miesta činu In. Pokroky v kriminalistike. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2015. s. 42-48. ISBN 978-80-7251-441-0.
5. LACA, M. Actual criminalistics view point of crime scene search and their use in the Slovak police practise In. 12 Kriminalistika irteismo ekspertologija: mokslas, studijos, praktika Vilnius: Lietuvos teismo ekspertizės centras, 2016. s. 442-454. ISBN 978-9986-555-43-8.
6. LACA, M., MOLNÁROVÁ, I. Gnozeologické východiská skúmania miesta činu In. Dokazovanie a vyšetrovanie trestných činov - národné a svetové trendy : zborník vedeckých prác. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2016. s. 88-95. ISBN 978-80-8054-672-4.
7. LACA, M. Niekoľko poznámok k jednotlivým druhom obhliadky In. Prieniky trestného práva a iných právnych odvetví, zborník príspevkov z vedeckej konferencie Paneurópske právnické dni, 4. elektronická konferencia : 23. - 26. máj 2016, Bratislava : Paneurópska vysoká škola, 2016. s. 93-102. ISBN 978-80-89453-19-1.
8. LACA, M., METEŇKO, J. Obhliadka miesta priestupku In: Policajná teória a prax. Bratislava: Policajná teória a prax, roč. 22, č.1., s. 90-96. ISSN 1335-1370.
9. LACA, M. 2017. Obhliadka. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. s. 96. ISBN 978-80-8054-728-8.
10. LACA, M. Možnosti využitia Európskeho manuálu najlepších postupov pre prácu na mieste činu a obhliadky ako dôkazného prostriedku v procese vyšetrovania In. Právni rozpravy 2017 s podtitulem "Právo a bezpečnosť", ročník VII., 20. - 22. února 2017, Hradec Králové, MAGNANIMITAS, 2017. s. 6-13. ISBN 978-80-87952-18-4.
11. LACA, M. Obhliadka miesta dopravnej nehody In. Trestněprávní a kriminalistické aspekty dokazování, sborník sdělení ze 4. ročníku mezinárodní vědecké, Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. s. 164-170. ISBN 978-80-7408-172-9.
12. LACA, M. Realizácia a spôsob vyšetrovania kriminalisticky relevantnej udalosti v podmienkach liberálnej demokratickej spoločnosti In. Demokracia v 21. Bratislava: Central European Education Institute, 2019. s. 72-82. ISBN 978-80-7632-037-6.
13. LACA, M. Crime scene search of car accidents in Slovak Republic In. Criminalistics and forensic expertology : science, studies, practice. Odesa: Vidavničij dim Gel'vetika, 2018. s. 89-95. ISBN 978-966-916-611-1.
14. LACA, M. The activity of the riot police at place of the criminalistics relevant event In. Kriminalistika ir teismo ekspertologija, mokslas, studijos, praktika, Kaunas: Mykolo Romerio universitetas, 2019. s. 411-420. ISBN 978-9986-555-47-6.

15. METEŇKO, Jozef - LACA, M. Application of theoretical base of crime scene search at crime scene In. Kriminalistika ir teismo ekspertologija: mokslas, studijos, praktika XI. Vilnius: Lietuvos teismo ekspertizės centras, 2015. s. 183-189. ISBN 978-9986-555-42-1.